

RÖVID HIREK

SZALONKI. A görög kormány 10 millió drachma kölcsönt folyósított, hogy az 1931-es antiszemita zavargások során lerombolt Cempbell zsidó nevelőintézetet megkezdődjenek az építkezések.

LEMBERG. A lembergi német iskolából az összes zsidó lenitlök megszűntek.

KONSTANCA. Az Ardealul hatón Palesztinába utazott 123 romániai zsidó turista, akiket a palesztinai hatóságok nem engedtek partizsánnak, a napokban megérkezett Konstarába.

NEW YORK. A Pennsylvania hotelben a napokban tartott konferenciát az amerikai zsidó szervezetek, amelyen elhatározták, hogy kampányt indítsanak a jidisz nyelv és irodalomnak az amerikai iskolákban való bevezetéséért.

JERUSALEM. A Holländer partján a napokban nyílt meg ünnepélyes keretek között egy fűrészes üdülőhely. Az ünnepélyes megnyitó alkalmával megjelentek a hatóságok képviselői és az arab és zsidó érdeklődők.

TELAVIV. Het évi kénszermunkára ítélte a bíróság egy arabot, mert minden ok nélkül agyonverte a feleségét. Telaviv város hírdelményében fordult a város közönségéhez, melyben felszólítja az egész lakosságot, hogy ne tartssanak a lakóházuk mellett.

INSBRUCK. A német munkanappal kapcsolatosan, a német kormány 115 embert engedett ki a gyűlöletfogdási táborból. Az „Angarit” kihangsúlyozza azon körülményt, hogy a kiszabadítottak között egyetlen zsidó sem volt.

LONDON. Angliában zsidó tőkésből álló társaság alakult, akik egymás között 40 000 fontot gyűjtöttek meg Palesztinában Mózes Smlanszky nevére egy kolóniát létesítenek.

ANTWERPEN. A német kormány képviselőiben az itteni zsidó gyémántgyárosok felkeresése egy delegáció, amely egy bankár és egy ügyvédből áll, hogy tárgyalásokat folytasson a Németország részére eszközöndő gyémántszállítások létesítésére.

BERLIN. A berlini diákszövetség azon zsidó tanárokat ellen is boykottot hirdet, akik megmaradtak állásukban. A diákszövetség kijelentette, hogy mindezek a keresztény diákok, akik ezt a boykottot nem követik, ki lesznek zárva a diákszövetségből.

„Az új németországi „gezeru“ egytáborba hozta az egész világ zsidóságát.”

A jugoszláviai hitközségek országos kongresszusa.

A jugoszláviai zsidó hitközségek még április havában tartották Belgrádban ötödik évi kongresszusukat, melyen több mint 200-an jelentek meg.

Az ülést Dr. Pops Frigyes, a belgrádi hitközség elnöke nyitotta meg és meglehetősen röviden emlékezett meg a német zsidók sorsáról.

A jugoszláviai zsidó hitközségek kongresszusa nagy izgalommal fogadta a hallatlan németországi eseményeket, melyek a német zsidók embri jogait, polgári szabadságát és gazdasági existenciáját megsemmisítették.

A jugoszláviai zsidó hitközségek kongresszusa e nehéz órában meglehetősen szimpátiát fejez ki a német zsidók iránt és testvéri kezét nyújtja feléjük.

A jugoszláviai zsidóság úgy tekint a német bírodalmakra, mintha ők az 1933-as németországi zsidóságát egyáltalán nem ismerték volna meg.

Viharos napok után dr. Alcalay Izák, országos főrabbi üdvözölte a kongresszust. Utána dr. Spitzer Hugó, az északi zsidó hitközség érdemes elnöke díszelőnének választották, majd meglehetősen lelkesedéssel üdvözölték a zágrábi zsidó hitközség elnökét, dr. Schick Lavoslavot, aki gyűjlti határu gyűjteményét tartotta.

Az új választások eredménye a következő: a hitközségek kongresszusának elnöke: dr. Pops Frigyes, alelnökei: dr. Alcala David, (Belgrád), dr. Kohn Hugó, (Zágráb) és dr. Kalmár Elemér, (Szabadka).

BECLEAN. Első és egyedüli mechanikai gyár. Előnyös szennyezés árban gyártmányait. 1 darab H. W. minőségű Talsz No. 1. 120/160 cm. nagyságban, szép selyem csillikkal 170 let.

Schulhof Emilné. „Orient” Szövőművészeti iskola. Oradea, Str. Episcopal Ci rogaru No. 17. Vidéki rendelések utánvétel gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Goldmann Bernát. orth kóser vendéglője. Prága. II. Truharska 10 II. emelet. A legnevesebb szlovákiai orth. rabbik hecsherével.

Gyenge férfiaknak. választékos ellenében díjmentesen küldöm szabadalmazott szennyezést „HEURÉKA” találmányom ismertetését. — Cim: „PATENT 616” (11), 1. sz. postafiók.

ZSIDÓ HUMOR ÉS TÖRTÉNETEK NAGYJAINKRÓL

A fürdővendég

Karlsbadban a helekben, egy vérszívó rovarka megcsipelt egy lengyelországi zsidó bácsit, mire a vendég emígyen kezdett morfondirozni:

— Nem értem. Ha beteg vagy mint én, akkor mit ugrálsz. Ha pedig egészséges vagy, akkor mi az ördögöt keresel Karlsbadban?

Furcsa kívánság

Két lengyel zsidó — kiknek dolguk lévén néhány napig Bécsben — felkeresték egykori földijüket Najert és megkérték, hogy néhány napra bocsásson rendelkezésükre egy szobát. Nagyon szívesen — mondja Nejer — csak egy kikötésem van és pedig, hogy fehéremutit válasszok. Rendben van — szólnak a vendégek — ha ehhez ragaszkodol feltételeket elfogadjuk és ezzel ellátjuk. Amikor az utcára érnek, megszólal az egyik: Mégis furcsa ember ez a Nejer, mert mi haszna van neki abból, ha te felveszed az én ingemet és én a tiedet?

Elmes megoldás

Szígyelen egy zsidó bácsit a nagy bafurával kifűltek az átomáshoz. — Bácsit — szól a fiákeres — üljön fel a kocsiira, tíz lejtű kiviszem.

— Hát a bafurát mit fizelek? Kérdi a bácsit. — Azért semmit, azt kiviszem gratísz. — Akkor vigye ki a csomagomat, én majd gyalog fogok kísélni. K. D. Satmar

Aki a tenger vizében nem rabbi...

Közeledek a fürdőszerezon és ezzel kapcsolatban beszélt az egyik ismert erdélyi zsidó vezérfőúr:

Volt egy barátom, akivel együtt jártam a pozsonyi jesivában. Később neológ rabbi lett egyik kis helyiségben. Róla mesélték el, hogy egy abbázati nyaralása alkalmából sokat járszadózott a tengerben — nem rabbihoz méltóan. Egyik nagybátyja, aki vallásos ember volt, ezért felelősségre vont, mire papunk így válaszolt.

— En rabbi csak a szárazon vagyok — de nem a tengerben...

Miért szabadultak hamarabb?

Tudvalevőleg Isten 400 esztendőre tervezte a zsidók egyiptomi rabszolgátságát s ennek dacára őseink 210 évig nyomorogtak ott. Az 50%-os engedmény az aszszonyoknak volt köszönhető. Deputációba tömörültek és elmentek kihallgatásra az égi Aljához.

Jóságos Teremtőnk, enged szabadon férjjeinket, hisz már eleget sanyitdótek a rabigában.

Nem lehet — mondja az Ur — mert a leföltendő Gólusz időnek fele még hátra van. Ez a büntetés jár még nekik.

Felséges Urunk! Sohse aggasszon az Téged, mi gondoskodni fogunk arról, hogy ne takarítsanak meg semmit a góluszból, bizd csak reánk őket.

És a Mennyet Intéző meghajlott a feleségek érve előtt. S a óta...

Intelem

A zmén végeztével hazafelé tartanak a bachurok a rabbi összegyűjtít őket s bucsúzás után így szól hozzájuk:

Egy kéréssem volna hozzátok mielőtt utnak indultok: „Wenn Ihr nach Hause kommt, so sagt Mir nichts schlechtes nach”. A tanuló ifjak ijeden mondják: Isten őrizz, hogy mi ilyesmire gondoljunk, hát hogyan volna az lehetséges? A rabbi megnyugtatta a csodálkozókát: „Ihr sollt, das was Ihr bei Mir gelernt habt, nicht schlecht sondern gut nachsagen”.

ZSODÓ HETILAP. Főszerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR. Felelős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN. Oradea, Strada Iosif Vulcan No. 4. Telefon: 440.

Hitközségi békét — a Tóra szellemében

Itta: LEITNER SÁNDOR, a nagyváradi orth. hitközség elnökhelyettese. „S Izrael laborozott szemben a hegygyel” — Kást így kommentálja: szívük egybedobbant, mint egy emberé! Bőlcseink megmagyarázzák: Ahogy elérkeztek őseink a Szináj-hegy lábához, megdöbbentette őket a dító élelenti! Mily jelentek a Szináj-hegy, s milyen fenkölt feladatra van kizemelve! A zsteni kinyilatkoztatás és a Tiszorancsolat lánggal irt belűnek s a világot megrázó dörgek örökké megszentelt helye lett Szináj, a legkisebb a körülbeú magaslato között! A nemrég még rabszolgátságban és belső meghasonlásban vergődő Izrael e látvány hatása alatt, kezét nyujtoit egymásnak, egy szívvel és egy lélekkel, mint egy ember kiáltották: „Názso Vnismoh!”

sőt helyenként fizikai létét is — elkerekedett ellenségek rettenetes gyűrűje je nyegelti. Ha a szélszört hitközségek megfeleltnek békében és egyetértésben hivatalúknak, akkor remélhetjük csak, hogy egymással összhangban és egyetértésben képezik a galuti hitközségek gerincét s akkor jele nek meg hivatalúknak az Ur imadala s a Tóra megtartása terén. Csak így képezhetnek acélos és átláthatatlan védelmi szervezetet a külső ellenségek myrdájai ellen. Vajha Szináj szelleme ihletné meg az erdélyi orth. hitközségek pártjait és reprezentatív erőit, szent Sevuoht ünneppünkön s akkor hisszük, hogy az eredmény nem fog elmaradni! Mert a Tóra szélszört sáncát, a hitközségek, csak az esetben kapnak új erőre, hogy betölthessék az Örökkévaló által szabott legszentebb feladataikat.

A temesvári konferencia elé

Több hozzászólás érkezett legutóbbi számunkban közölt cikkünkre. A hozzászólások unisono kihangsúlyozták, hogy minden tekintetben igazunk van. Temesvár nem váltotta be a hozzáállását reményeket. Az igéretelek helyett lelteket várt volna Erdélyi cionista közvéleménye. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy a hozzászólások közül van egy, amely különös érdeklődésre tarthat számot. Tudnillik olyan cionista irta, aki annakidején kezdeményezője volt annak, hogy Kolozsvár helyett Temesvár legyen a cionista élet központja. Ő is csalódott és ő is visszasírja a régi kolozsvári érat.

Mert nem dolgozott, mert brüszk volt és meg nem értő. Lokális értelemben, vagy a bánati viszonyok mellett lehetséges, hogy megteszik költelességüket Palesztinával szemben. De nem értik meg az erdélyi cionizmust és az sem érti meg őket. El Temesvárról. Ez legyen a delegátosok jelszava. Kolozsvárra. Csak Kolozsvárban, az ottani régi kipróbált cionistákban van bizalmunk. Nincs joga Temesvárnak ahoz, hogy magának vindikálja a vezetést. Mert nem érdemelt erre. Mert nem érti meg Erdélyt. A jelszó, amelyet Erdély cionista közvéleménye kiált Temesvár felé: elég volt, nem kell belőletek több! Ezt vigye minden delegátus Temesvárra. Eljen Kolozsvár és eljen Dr. Fischer József, avangárdájával.

150 rabbi halotti ruhában mondott egyházi átkot

Jeruzsálem május 25. — A „Népünk” március 10-iki számában „Durva támadás Kuck palesztinai főrabbi ellen” címen részletesen foglalkozott azzal a példátlanul durva támadással, amelyben Kuck főrabbit részcsillétek az Agudasz Jiszroel részéről. A Kol Jiszroel című aguda lapban történt ez inzultus és „Ceiré Slome Emune Jiszroel” című pamfletben. A felháborodás moraja zugott végig az egész jisurun, mert Kuck főrabbi szemé, é annyira liszlét és közbecsült, hogy az őt ért támadással minden palesztinai vallásos zsidó azonosította magát. Legnyugyobb volt a felháborodás Amram Blau ellen, aki a „Kol Jiszroel” című lapot szerkeszti, és Jákob Blau ellen, aki a Jeruzsálemi Agudasz Jiszroel vezetője. Bár már az inzultus megtörténtekor is erőlyes hangok hallatszóttak és Chof. c Chaim is, aki akkoriban a szent-

Apunk ünnepi száma 12 oldal.

Fuchs Benjámín főrabbi foglalkozik a hitközségek súlyos helyzetével és rúmutat arra, hogy az orthodoxia a baloldali propagandával elveszít ifjúságát, a hitközségek jövő nemzedékét. Gyakorlati munkára kéri egy a főrabbiat, valamint a világi delegátusokat.

Freund Izrael, régen főrabbi javasolja, hogy az Iroda a zsidó ifjúság problémáinak gyakorlati megoldására főrabbi és világi tagokból álló szakértő bizottságot küldjön ki. — Hager Mendel visó főrabbi elsősorban a meglevő jesivák erősítése és továbbfejlesztése útján váli a kérdést megoldani.

Szófer Emánuel, marosvásárhelyi főrabbi hosszabb beszédben foglalkozik egy a jesivák missziójával, mint a vallásos zsidó ifjúsággal, melynek nagyrésze a cionizmus és főleg a vallásos alapon álló mizrahizmus felé orientálódik. A Chibál Haarec, amelyről a vallásos zsidóság el van telve — főleg a mai szentföldi kedvező hírek folytán — Erez Jisrael felé hajlja őket. A vallásos zsidó ifjúságot a Ceire Agudász Jisroelba tartja legalkalmasabban tömöríthetőnek. Össze kell fogni őket és ő már meg is teremtette saját hitközségében a Ceire Agudász Jisroel, amelyet támogat. Szükségességnek látja, hogy az Iroda legalább hallgatólagosan támogassa a Ceire Agudász Jisroel ifjúsági szervezetét.

Teitelbaum Joel, károlyi főrabbi, heves gesztusok közepette, ellenzi bármely zsidó szervezetben való tömörítést a vallásos zsidó ifjúságnak, mert az romlásukra tör. Hevesen kikél, hogy az Agudász Jisroel, mint más zsidó szervezetek ellen, mivel ezek mind megrontói a zsidóságnak. Polémiát folytat a marosvásárhelyi főrabbival és rúmutat arra, hogy legnagyobb rabbiaink nagyrésze, mint káros szervezetet, az Agudász Jisroelben való szervezkedést is hehíltotta. Lengyelországban az Agudász Jisroel ellen megjelentették a Machziké-Hádeszt. Az ifjúság ne politizáljon, ne olvasson se héber, se jidis, sem más idegen nyelven olyan újságokat, amelyet a zsidóságnak irnak, hanem olvasson, ha már olvasni akar, olyant, amit nem a zsidóságnak, hanem a zsidóságon kívül állóknak szerkesztenek. Igyekezzen magának pénzt szerezni és existenciát teremteni, nehogy ideje legyen idegen gondolatok által a zsidóságot megrontani. Akár az Agudász Jisroel, vagy bármelyik cionist dolgozó szervezetbe való tömörítést károsnak mondja és ellenzi. Támadja az oradeai orth. zsidó iskolát amelyet „Schmád-Schul”-nak nevez.

Mindenféle ifjúsági összefogásnak ellene van.

Elképelve halgatták egy a rabbi, mint a világi delegátusok a károlyi főrabbi felhívását és felfogását és dermesztően hatolt azon néma csend, ami szavai a hallgatóságból kiváltak.

Rosner Juda székellyhídi főrabbi a jesivák intenzív támogatása mellett, míg Teitelbaum M. D. targul-lapusi főrabbi, a marosvásárhelyi főrabbi álláspontját teszi magáévá. Fuchs Benjámín főrabbi azon mindkét nembeli zsidó ifjúsággal foglalkozik, akik már iskolákban, chederekben, jesivákban nincsenek, hiszen ezek túlnyomólag elvesznek a zsidóság számára. Nem szabad rövidlátóknak lennünk, hiszen ezeknek már nem kell sem zsidó hitközség, sem zsidó keretek. Ezek megmentésére gondolt. Spiegel József (Carel) a Tiferet-Bachurimban való szervezkedést látja helyesnek.

Végül is ilyen rendkívül fontos, nagyhorderejű ügyben a végrehajtóbizottság nem tudott egységes lenni és az időknél szomorú jelensége, hogy a vallásos zsidó ifjúság problémája továbbra is megoldatlan.

maradt. Nagy időket megemért rövidlátók akadályozták meg, hogy vallásos zsidóéletünk egy jobb állóvalódó ifjúságnak egy nagy részét megmenthessük.

A gyűlés ezután foglalkozott még a több helyről beérkezett panaszokkal, hogy egyes hitközségekben, azoknak anyagi helyzetére való hivatkozással, a rabbi és metzók díjazását mértéklenül redukálják. A kérdéshez Czltrom Benjámín (Mediás) szólott hozzá és erősen tiltakozott, hogy a hitközségek belső ügyében az Iroda beavatkozzék. Többek hozzászólása után, úgy határoztak, hogy a hitközségek anyagi szempontjainak figyelembevétele mellett, amennyiben panasz merülne fel, egy a Központi Iroda egy rabbit és egy világi tagot küld ki, amely a panaszt felülvizsgálja és ha úgy találja, hogy a panasz indokolatlan, úgy a redukciós határozatot azonnal jogerős, míg ha aggályai vannak, úgy a kérdésben a Din-Tóra dönt. A döntésig azonban a redukció nem fogatosítható.

Ezrel az érdekes és kordokumentumokkal szolgáló központi irodai képviselőlelőti gyűlés, Wázel Albert elnök zárószavaival, az éjféli órákban ért véget.

Bikszád gyógyfürdő Románia Karlsbadja
Biztos gyógyhatást nyújt az összes gúmor, epékő, cancer, máj, gége, hólyag és prostata megbetegedéseknél. Nagyon olcsó árak az elő- és az utó-szezonban.

Az alsó szezon május 15-től július 1-ig tart.

A Barta lakban 4 ágyas szoba napi	58	2 ágyas szoba	105	panziónál étel szerint diétán is	118
A Hára	48	2	88		108
A Nörö	32	2	60		92

Az Anna lakban 2 ágyas szoba napi ára 72 lel.

Ugyanezen árak érvényesek az orth. kóser vendéglőben is!
A nagyvendéglőt házikelésbe vesszük. — Prospektus kézzéjgél küld a Fürdővezetőség Bikszád

Tavaszi kabátok 750 leitől
Divalos kosztümök tisztá gyapjuból 950 leitől
Praktikus angol kabát tisztá gyapju 1200 leitől
Legdivatosabb tavaszi kabát tisztá gyapju szövetből I-a kiállításban 1550 leitől
Legdivatosabb selyemruhák, szövetruhák 550 leitől

„POMPADOUR“
kész nőruha áruház
Cluj, Calea Regele Ferdinand 21.

is szól a hagyomány. Amidőn a zsidókat a csolnakra hajlították volt és a kis gyerekek lenyírásért lettek, a nézők állítog megstrátták a szorongatólatakat és kenyereket dobta a csolnokokba. De a kegyes tett nem szolgálta javukat az elűzötteknek, mert a szerencsétlenek elég vigyázatlanul a feljők dobolt adományok után előrenyúltak, egyik-másik a könnyű járművek közül felbillent, úgy, hogy sokaknak a sorsa ott nyomban megpecsételődött, mialatt a többiek látván a hullámsírt, mely rájuk vár, imádságot kezdtek, a vezetés nélküli hajócskákon, az aradtól tovasodortattak.

A többiek azonban, kiknek volt valamiköz, odakerültek, ahol Izrael zsidóknak, meg a feleségének, meg néhány enns-i zsidóknak az agyonkinoztatása folyt, Bécsbe. Biztos kísérlet mellett meneltek a pünkösdi virágzásában pompázó Wachau-n keresztül. Első ízben vándoroltak ezek a zsidó kereskedők a Duna völgyén át biztonságban, anélkül, hogy fenyegetve lettek volna rablólovagoktól, akik máskor különben várakból kifortolták, a zsidókat „terhermentesítették” áruiktól, őket, magokat pedig borozgató cimborák szórakoztatására vagy a „Rosengärtel” kilátójáról, a mélysebbe laszították, vagy pedig Dürensteinben nem épen gyengéd eszközökkel a tulvilágra segítették. Bécsbe érve a Himmel-pforte-n lévő fogda záráiba vetették őket, részint pedig a Wipplinger-uli kínzókamrába, amely a bécsi Judenstadt határában állott.

És kezdetét vette az irtoztos testi s lelki gyötrelmek s kínszenvedések borzasztó ideje, amely teljes tíz hónapig tartott és amely 1421. március 21-én végül ama kegyes, megmaradt zsidó férfiak s nők maglyára hurcolásával és elégetésével ért véget, akik a kinoztatások, a rémségek tíz havi rettentel-idejét kibírták s túléltek.

Az egész eljárásnak az volt a célja, hogy a foglyokat annak bevallására bírja, hol vannak elásva a kincsek. Volt azonban egy kivétel útja is a szenvedések alól való teljes szabadulásnak: a keresztény hivallás elfogadása. A régi teletkönyvek érdekes adatokat nyújtanak erre vonatkozólag, hogy például okáért „Elszel az új keresztény nő, a valaha Leának nevezett, a Pellin zsidóné leánya” 1422-ben Albrecht hercegtől ajándékképpen egy új házat kapott a Wiltwercher utcában; Nikodemus az új keresztény meg a „Roter Turm” melletti házat. Sőt két újkeresztény nő amaz időkben magas méltóságokra is vitték: főnők női lettek két bécsi kolostornak. Ugyanígy megszabadulhattak a kínzásoktól látszatátérés és későbbi kivándorlás vagy menekülés által is. Hogyan történt mégis, hogy kevés kivétellel mindannyian áthatatosan kitartottak zsidóságuk mellett? Hogyan történt, hogy amaz idők zsidói Ausztriában passzív hőstestűkké álltak a zsidó történelem legnagyobb, legdicsebb vértanúi közé emelkedtek?

Egy heroikus öngyilkosság

Egy asszony volt a vezérük, 6 zsidó lettél őket hozza. Az Ennsből való gazdag Izrael zsidóknak a felesége. Ott állt szenvedő „bajlarsai” között a bécsi tömörítőbátran, elszántan, egyenes tartásában büszke dac, arconási egy féltetes elhatározástól megkeményülve, meblincselte kezének ujjával a fátyol szimatogva, amit vállain hagyat. Amint a szerzetesek beléptek cellájukba és az első kínvallatások után egyeseket mézes-mázos szavakkal s csábító ígéretekkel hitehagyásra bírtak, aztán az így „megmentettek” kilári karjaikba zárván a kolostorba vitték. Az asszony, az enns-i Izrael felesége, egy rövid éles sikolylyal rárvallt tömlőtársaira, szemét feljők fordította, a fátyolt nyakaköré burkolta, a végét kézcsuklójára csavarta és egy vad, kétségbeesett rándulással torkára szorította a fátyolhurkot. És húzza, szorította rendellenül. Heroikus erőlködéssel, hőstes feszüléssel, mig nem élettelenül összerogyott.

Öngyilkosság a zsidó törvény szerint a legnagyobb bűn. Az Isten adta életet végig élni, legyen az bármily keserves, legfőbb kötelesség: s legfőbb szeretsége a zsidó embernek. A világháboruban egy zsidó asszony, akinek a házái felpzerelték, a férje elűnt, a lánya elbukott, a fia elesett, azt mondotta nekem — írja Ablesz —: „Uram, én annyit mindent megérttem már, hogy megérdemeltem, hogy kétszer oly

HOTEL ESPLANADE
BUCURESTI, BULEVARDUL ACADEMIEI 8.
Tulajdonos: JACOB FRIEDMANN.

A főváros központjában.
Az erdélyi kereskedők találkozó helye.

Schweizi vezetés. Legmodernebb komfort.
Szobaárak 150 lejtől fejjebb.

HETI GLOSSZÁK

„A legalitás útja”

Ezről írt legutóbbi számunkban nagyon érdekes és okos cikket Dr. Klein Miksa. Ezzel kapcsolatban el kell mondjuk, hogy mi már régóta csodálkozunk a valamin. Csodálkozunk azon, hogy az ilyen zsidóüldözésekkel kapcsolatban, az a szerencsénk van nekünk zsidóknak, hogy még soha nem tört ki egyikünkől sem a szembezállás öröge, hogy azután a végén, — Regédia, nagy tömegtragédia legyen belőle.

Ez főképen azóta érlelődött meg bennünk, amióta a váradi templomrombolást végigéltük. Másnap, régi hadviselt, sokszoros dekorált, volt listek mesélték, hogy amikor látták a sok rémséget, akkor úgy érezték, hogy tenni kell valamit, s nem gondolni semmire, ami jöhet, megátadni a támadóknak.

De nem tették... mert a zsidók Örzője, valahogy megbénítja mindég az utolsó percben, az úni készülő kezét, mert tudja, hogy utána, csak valami nagy borzalom következhet.

És így van ez Varsóban is... És így van ez Berlinben is... És van ez most Jassiban, Csernovitzban és Kolozsváron is...

Mert mi lenne, ha egy németországi zsidó elkecserecsében, a minden mindegy elve alapján valami támadást intézne, egy néci-vezér ellen. Mi lenne akkor a 600.000 német zsidóval? Micsoda vérfürdő. De hála a zsidó józanságnak, a sok hátor és semmitől nem félő zsidó tízezzel, harcedzett férfiak, mégis túrtöztetik magukat. Milyen jó is ez, mégha gyávanak is tartanának bennükéi ezért, a meggondolellanak, a felelőtlenség... Pedig ott nem káfos és getómentaltású zsidó tízezzel élnek, mint egykor az orosz getto sikátoraiban. — És ezt kell tegyék azok is, akikről valóban elhisztük, hogy ott Kolozsváron is ökölbe szorul a kezük.

És így van ez Varsóban is... És így van ez Berlinben is... És van ez most Jassiban, Csernovitzban és Kolozsváron is...

A hatás

A többiek látták kínszenvedését, menekülését a szegyenből a halálba. Vagy pedig hallották róla. Ez az esemény valami szörnyű hatással lehetett a többiekre. Mert mind a történeti forrásokban, ahol említés tételek az enns-i Izrael feleségéről, a fátyoláról és hogy mit csinált azzal a fátyollal, következik a ludosítás egy Tullin zsidóról, aki förrrel szivenszurta magát, meg a Mödlingből, Perchtoldsdorfból, Stockerauból, Kremsből, Korneuburgból Bécsbe hurcoltakról, — különösen zsidó asszonyokról — akik ereik feivágásával, „kötletekkel, szijakkal s más efiélékkel való önmegfojtással” ölték meg magukat, amíg ennek a lehelősege adva volt számukra. El akarták kerülni a csábítást, hogy a keresztiség felvételével meg-

Talán azért is, mert mindenütt vannak józanul látók és főképen előrelátók, mint Dr. Klein Miksa, akik az utolsó percben józanságra intik az elkecserecséket, a szembezállni akarókat...

Erre már sokszor gondoltunk és úgy éreztük, hogy így van jó, ahogy van...

Teitelbaum Joel károlyi főrabbi — önmagával sakkozik

Valami igaza van Teitelbaum Joel főrabbi urnak. Igaza van abban, aminek hangot adott a kolozsvári Központi Iroda ülésén. És pedig az, hogy nem kell iskola. A zsidó ifjúság kulturája „helytelen irányba terelődik,” mondja reb Jajlis, minek kell egyáltalán iskola? Még elemi iskola sem kell — mondja Teitelbaum főrabbi ur. Valami igaza van azért, mert ha az ő elgondolása lenne uralkodó, akkor mi sem tudnánk írni és nem volna jaj, amelyik vele és ügyével foglalkozna. És ez neki nagyon jó volna, mert akkor semmiféle kritikái hang nem hallatszana az ő ismert terrorja ellen.

Beszédeében, melyet élénk gesztusokkal és erőteljes hangon adott elő, többek között a következőket is hangoztatta. Nem kell az ifjúság szervezése. Nem kell sem Agudász Jisroel, sem más szervezet. Az ifjúság ne politizáljon, mert ha nem politizál, akkor nem lesz kommunista. És hogy ne politizáljon, ahoz az szükséges, hogy pénzt keressen. Csak pénz után járjon és ne menjen szervezkedni. És ne járjon iskolába. Semmiféle iskolába, mert ott legfeljebb olyanokat tanul, ami csak kárára lehet. Többek között a váradi orth. hitközség iskoláit is támadja, mert azok „Schmadschül” ok. Minden ifjúsági probléma fülősteges... nincs semmi értelme.

Hát mit mondjuk erre. Akik halgatták elkepedtek. Még azok az őszszakállú igenen vallásos főrabbi is csak bámultak. Mert ők tudják, hogy mégis mozog a föld. Hogy nem lehet behunyt szemmel járni és az analfabétizmust hirdetni. Hiszen ezen az

orthodoxia már 60 évvel ezelőtől tul volt. Mi nem kritizáljuk az ő felfogását, mert ennek a felfogásnak is kell lenni a zsidóságban. Csak csodáljuk azt, hogy egy olyan okos ember, mint ő, ennyire átomvilágba jár. Hogy, úgy csinál mint a strucc. Behunyja a szemét és nem látja azt, hogy mennyire elávtalodik a zsidó ifjúság a zsidóságtól. Még azok a jesivabocherek is, akik abban a légkörben nőnek fel, amelyről a főrabbi ur álmodik. Az élet nem lúrt meg az ilyen mentálitást. Mert mi az, hogy menjen pénzt keresni? Jaj, de régen volt az, amikor a zsidó existenciát egy kis rőtös üzlet, meg egy városvégi krájlerei jelentette. Most nem lehet — pénzt keresni, ahogy a főrabbi ur gondolja. Ő nem tudja, milyen küzdelem folyik most a zsidóság körében, egy rongyos falat kenyérért. Ő csak azt látja, hogy a Freund Chaim cég nagyon behovedt vagyont gyűjtött össze, pedig chassidokk és csak két dolog foglalkoztatta őket. A rőtös-áru és Teitelbaum főrabbi személyének emelése. Csak az, hogy ő szatmári rabbi lehessen.

Pedig. Pedig Szalmár nem akarja. És ezért nagyon deguszáló és igazán egyetlen iskolában sem tanulható módszerrel dolgozik nyíltan ő maga annak érdekében, hogy minden eszközzel, lüzön-vizen keresztül keresztülvigye azt, amit akar. Az udvariasságnak legemlébb szabályait sem veszi tekintetbe. Így például egy Brach nevű lekeneci hívt odautléti a köziszteleiben álló Wézel főrabbi elnök ur mellé, míg a 70—80 esztendő főrabbi az asztal végénél kukulok. De nem tudnak semmit szólni. Mert olyan akadályidegnélküliség, olyan vehemenciával, olyan terrortal, amilyennel ő dolgozik, nem tud szembezállani senki. Igen, ha a Tóráról volna szó, ha a vallási kérdésekről esnék beszéd, vagy annak bántódásáról, akkor mint bővs oroszlanok küzdenének ezek a kiváló derék főrabbi. De amikor egy főrabbi feláll és minden eszközt megragad arra, hogy törvényesen, vagy törvénytelenül, de egy rabbitszéke beerősökölja magát, akkor elhúmulnak a

sokáig éljek”. De az enns-i Izrael jámbor felesége elkövette mégis az öngyilkoságot magasabb derékből, magasabb célok végett. Afféle tett volt ez, mint ama cédiké Galicia egyik zsidóvároskájában, amelyben pestis pusztított és a jomtipuri bót meg ellerjedieibé tette volna a járványt. Ekkor a cédik ott a templomban az egybegyűlt közönség szeme láttára táplálékot vitt magához. Ott a templomban, az almemor ol tár asztalán, Jomkipur napján evett a rabbi. Eőt kellett vennie magán, önmagát legyőznie, hogy példandásával megmentse közösségét. Nos, ugyanígy ölte meg magát az az enns-i zsidó asszony.

Ami a bécsi zsidók magartatásáról 1421-ben a krónikák feljegyezték, az mind a néveletlenül maradt zsidó asszony, az enns-i Izraelné gírtóját sugározta.

Egy öreg zsidó a kimpadon nyöszörgött, hogy hagyják abba a kínzást, az összes aranyat itt meg itt vannak egy borral telt hordóban. Az igazat mondotta. A kínoset fényleg megtalálták. Erre mind a hordókat beütöttek, amik zsidóké voltak, de hiába, eredménytelenül. — Most aztán folyt a bor, emelkedett az aranykeresés mámore, meg a dühbefojtott vagy, hogy vallomásokat csikarjanak ki. És fogták az embereket, belépreseleték őket a kiűrtelt hordókba és napokon keresztül hengergették őket fel alá az utcákon, hogy megpuhítsák őket. De eredménytelenül. „Megadással túrték” — (sie trugen es güelich) — jejezi fel a bécsi „Gezéráh”, egy értékes népkönyv ama keserves időből az akkori zsidó német nyelven szerkesztve. — Igen, a gazdag Izrael felesége Ennsből tette őket állhatatlansá, kitaróvá.

A vallási eljárás folyamata alatt megtörtént, hogy a zsidóknak megengedték, miszerint a zsinagógában Istentisztelet tartathatnak. Előimádkozójuk, Rabbi Jona, példáját követe mindannyian megölték magukat. A pandurok, akik örtésítke a zsinagóga előtt állottak, amidőn felelősegre vonták őket, esküdöztek, — mint a krónikák feljegy-

rik — hogy ők a zsinagógából csupán éneket hallottak ki, de a fájdalomnak egyetlen hangját sem.

Miként a Marsellaise hangjai a francia tömegekre, úgy hatolt az enns-i zsidóné tette a vele együtt bőrtönbe hurcolt zidókra.

Egy bécsi legenda arról szól, hogy eme zsidók holttesteit a zsinagógából a döngnyuzó helyre vonszolták, a kuttyák s holtok maratlékának. De egy fal borult a temetetlenekre s így megakadályozta, hogy emárlírok holttesteit az állatoknak szolgájanak eladul. És mindaddig, míg sírokat nem ástak számukra, minden áldott este kigyuladt egy szent halotti mécs a Kahlenberg csucsán — Ilyen legendák ám csak olyan hőskorszakban szoktak keletkezni, mint amilyet a gazdag Izraelnek felesége nyitott meg. — Rabbi Meinstert fiait jelenlétében minduntalan égő lúz lángjai fölét tartották, a fiukat pedig ezen procedura alatt tövisostorral korbaszótták. Azt kívánták lőtük, hogy tagadják meg a zsidóságukat és ismerjék el a keresztény tanokat. De az enns-i zsidóné emléke ott virrasztott mellettük és a kinnások alatt a Semá hivallomással erősítették lelküket és s evendek amíg csak ki nem multak.

Amidőn 1421 március 12 ikének reggelén Bécs 7 különböző piacón kikiáltók által dobpergés s trombitaharsogás közepette kihirdették, hogy a zsidók osyagyalyázás miatt, „amit néhány év előtti Enns-

bölcs rabbitszák, mert ezt ők sem ősel-

Teitelbaum főrabbi ur szerint nem kell semmiféle világi iskola. Valami igaza van neki.

Kissé furcsa cím, de kérjük olvasóinkat, csak olvassák a figyelmesen ezt a kis cikkcskét, mert tulajdonképpen, olvasóinknak szól.

Erre röviden következő a válaszunk: Egy zsidó lapnak első és legfőbb kötelessége, hogy hír-nyaggal szolgáljon.

Különbösen is, ha mindenkor és mindig a kritikus előfizetők guszusa szerint írának, akkor a következő volna a helyzet:

Erdélyi vonatkozású „nagy” politikáról nem ír, mert mit is érdeklé az olvasó?

Belpolitikával nem foglalkozni, mert „jó” a kormányval is jóbalenni. Hát miről kedves olvasó és tisztelt előfizető?

Ballada nem örökölte meg mindmáig az ennsi zsidó női, akinek történelmi alakja héroszként magaslak ki egy mártírkorból, sőt, mondhatni, ama kor nagyságát adja és — mint egy későbbi bécsi zsidóküldetés története mutatja — kihatott a messzi évszázadokra.

Bécs, anno 1670. Egy rettenetes zsidó-üldözés már sok gettófalat kergezett volt el a városból. A zsidókörzés maradéka kérvényt nyújtott be, amely leírta, „hogyan szakították el szülőktől mind a gyermekei-

egy modern fotografus örökölte meg. Hát tehetünk mi arról, hogy az élet nem szép? Tehetünk mi arról, hogy nem írhatunk arról, hogy minden zsidó boldog és megelégedetten él az északi sarktól az egyenlítőig? Hát tehetünk mi arról, hogy üldöznek bennünket? Tehetünk mi arról, hogy mi járunk a főszerepet az élet színpadán. És mindég hálátlan szereplők van. Tehetünk mi arról, hogy a természettudomány tanítása szerint, az élet csupa küzdelem. Ahol nincs küzdelem, ott nincs élet és viszont, ahol nincs élet, ott megszűnik a küzdelem.

Hát miről írjunk? Esküvői és barmicvo hírek leadóhelye legyen lapunk és homilicai előadások regisztrálása? Az is!

Gondolják meg ezt mindazok, akik kritizálják lapunk irányát. Hát nem úgy kell tennünk, mint a jó orvosnak. A beteg pulzusán kell tartani kezünket és őszintén megmondani, hogy a zsidó élet nagyon beteg. Jó orvos az, aki folyton hazudja a betegnek, hogy nincsen semmi baj — amikor rejtő a kór, melyben szenvedünk.

Adalékok az erdélyiek németellenes bojkottjához Müller Lajos hátszegi órási és ékszerész hosszabb felhívást küldött be lapunkhoz, melyet szívesen leközölnénk egész terjedelmében, csak lapunk terjedelme nem enged meg ezt. Egy néhány érdekes sor kiregadtunk belőle. Azt írja a jóérzésű ék-

szerez, hogy az erdélyi ékszerészek nagy százálekből zsidók és ezért oda kell használni, hogy az engrosszítást se vegyenek németországi árut. Ne vegyenek porzseimi dublé árul, mert csaknem annyit pénzért beföldi aranyárul lehet kapni. Már pedig az arany törölten is pénz ér, viszont a dublé értéktelen. Azt írja továbbá, hogy a csehországi alpaca áruágyarak legalább olyan jók, mint a németországiak. A württembergi alpaca helyett beföldi ezüstáruágyarak készítményét forszírozzák, mert alig valamivel drágább, de ezerszerre értéke-sebb. Egy olasz órágyár olcsóbb órákat csinál, mint a német bazar-vekker, amelyet a krízis folytán minden ékszerésznek be kellett vetnie, hogy olcsó árúja legyen.

Végül azt ajánlja, hogy az erdélyi ékszerészek és órássok alakítsanak egy bizottságot, amely megállapítsa azt, hogy mely német árukat, melyik ország gyártmányával lehet pótolni. Hogy a legkisebb falusi szakmabeli is informálva legyen, mit, mivel és honnan lehet pótolni. „Csak így tisztelt kolléga urak — írja Müller Lajos — egy-ségesen összefogva tudjuk elérni azt, hogy németországi testvéreink kínzásai és üldözése megszűnjön, mert minden tei, amit a németektől elvonunk, egy-egy fegyvergyőlyöt jelent számunkra.”

Fontos, hogy a felhívásnak kellő eredménye legyen.

Goldmann Bernát orth kóser vendéglője Prága II. Truhárska 10 II. emelet. A legnevesebb szlovákiai orth. rabbik hecsherével

BUZIAS-GYÓGYFÜRDŐ (ROMÁN NAUHEIM) pártatlan szénsavas radioaktív sós-vasas forrásvezekkel. Biztos gyógyhatású szervi, elhízásos, érmezesedés sziv- és vérkeringési zavarokról, vesebet, vérszegénység, izomszűz, hólyaggyulladás, kimerültség idegesség esetén. Uj modern napfényes stranddal. Fűrdőidény május 15-től október 1-ig. Muschong Buziás Gyógyfürdő Részvénytársaság

ben — („vor elleichen Jahren dass Enns“) — elkövelek, az Erdberger-tersegen tüz-halára fognak itéletni. — („auf der Erd-bergerlande werde richen durch den Prand“) — és amidőn azokat, kik a kivallatásokat túlélték, 68 siratomfalyigán, — elítélteket vivő kordén, — a Duna-csalorna mentén ünnepi menetben a vesztőhelyre vitték, a szerzetesek még az utolsó pillanaton oda-tartótlák a szerencsétlenek elé a negválto keresztet. Amde az enns-i zsidónő lelke ott volt velük, elfordultak és hangosan imádkozták a hitvallomást. Az asszonyokról pedig, kiket a dőcögő talyigákon vittek, azt írja a Gezeráh: „Midőn a jámbor szent asszonyok látták mi vár rájuk, elkezdtek táncolni ugrálni, mintha a Chupa alá vinnék őket.”

„Azok az átkozott ürdög mártírok...“ (Diese verdammte Teufels Märtyrer...) Bécs, anno 1670. Egy rettenetes zsidó-üldözés már sok gettófalat kergezett volt el a városból. A zsidókörzés maradéka kérvényt nyújtott be, amely leírta, „hogyan szakították el szülőktől mind a gyermekei-

kel, aggoknak karjukat-lábukat törték, le-gyilkolták őket” és hogy a kültöttek „az életet mintegy büntetésnek és a halált va-sággal megváltásnak kénytelenek tartani.” De mindhiába. 1670. július 28-án az utolsó zsidókat is véres üldözések között kiker-gették a városból. A zsidóknak voltak összekötleteik a kereszténységhez. Egyike a gettó leggya-koribb vendégeinek, név szerint: Abele Mátvás, memoárokat írt, neki köszönhetjük a következő naplófeljegyzést: „Röviddel az elvonulás előtt egy előkelő zsidóhoz kaptam meghívást ebédre, (nem régiben vetl nőül egy fiatal özvegyet) amelyen két felnőtt fia fiatal feleségeikkel (prágai születésűek) szintén megjelentek. Én mondtam: Ma utó-ljára vagyunk együtt, (bucsuznak kell egy-mástól). Ki tudja mikor találkozunk ismét. Erre az említett három asszony elkezdett ke-servesen sirni és anyira, hogy nekem is, bár akaratom ellenére de természetes szá-nalomból a könnyeim peregetek. Vigasztal-tam őket, ahogy tudtam: Ha azt akarjátok — mondtam, — hogy továbbra is nálunk és a tietek mellett maradjatok, akkor lerjetelek be a kereszténység üdvözítő kebelébe és keresztelkedjétek meg, akkor ezáltal nyugod-tan alhattok. De ők azt felelték: inkább élve elégettek megukat, semhogy hitköltől akár egy lühegynyire is eltérjenek.

Erre elgondoltam magamban, ezek az átkozott vértanu ürdögök (diese verdammte Teufels Märtyrer) fülig benne vannak s ki-

tarlanak gonoszságuk s makacsságuk mel-lelt; hamarabb tudnék egy szerencsét fe-hérre mosdatni, semmint ilyen „zsidó sópre-déket”, — „jüdisches Geschmeiss”, — a tévelygéseiktől megtilszítani.”

Ércnél tartósabb emlék a korabeli kró-nikások szűkszavú feljegyése amabz egyé-bként ismeretlen s megnevezetlen maradt asszonyról, az Enns-ből való gazdag Izrael zsidónak a feleségéről. Hozzáfűzték eme róla való megemlékezésünkhöz Abele Mátyás urnak iméni memoárészletét. Vajjon hogyan jártak akkor, „amaz említett három asszonyok zsidó sópredéke” (dergleichen jüdisches Geschmeiss bemelter drei Wei-ber“)? Vajjon az országút pora illa fel vé-rüket, avagy a zsidó vándorsors jobbat ren-delt számukra, azt, hogy ősanýává legye-nek egy nemzedéknek, melynek epigon-jai ma Prágában, Eisenstadtban, Ham-burgban, Krakkauban, vagy Nikolsburgban élnek?

Miként a következő lapokból kivethető lesz, ezekben a városokban asszonyi leve-lekből, okiratokból, memoárókból s élet-teljes szájhagyományokból olyan zsidó asz-sonyok képe tárul elénk, akik más idők-ben s kevésbé kegyetlen körülmények között az enns-i gazdag Izrael hívesének örökét, valamint „a szép fiatal özvegyét” (der schönen jungen Wittib) a zsidó törté-nelemben tovább hordozták s tovább adták.

HIREK

„Népnük” cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5693 Kedd: Szíven 5, május 30-án. Erevo-Schevuo. Szerda: Szíven 6, május 31-én. א דשביעית Csütörtök: Szíven 7, június 1-én. א דשביעית

Ünnep kezdete: üzlet bezárás 7.55 gyertyagyújtás 8.05 Istentisztelet kezdete 8.10 Ünnep befejezése 9.10

Előfizetőinek és olvasóinak kellemes Sevouth-ünnepet kíván a „NÉPNÜK” szerkesztő-sége és kiadóhivatala.

Lapunk legközelebbi száma a közbeeső ünnepek miatt június 9-én, rendes időben jelenik meg.

A szinaji törvények örök-érvényűsége

Előre olvasunk, számláltuk a napokat, a heteket, amelyek bennünket a Tóraadás évfordulójára elő-készítenek az Isteni könyvelőkönyv napjára virág-koszorúkkal és örözlődlombokkal ékes díszítke-pük várják, hogy megtartsa diadalmos bevonulását Izrael népének, korokait és kultúrákat megőrdítő, örök életű szelleme, lényüsgára: a Tóra, az Irás szava. Azonban: „jouis choisir, nouli cie, údódr Etanóhni jokim ládólam. Zöld lomb elszárad, virág elhervad, minden emberi dicsőség fűből az idő elhalad, de Istennék szava örökké fennmarad.” Az újságok napról-napra a modern lársadalon büneljörómával vannak tele, valósággal a gonosztevők albamát mutatók, akik a törvények a lársadalon magas pol-carra is följutnak. Mert hiába van minden állam és

Tiszta gyöngéd arcóbt fiatalos úde kinézet NIVEA CREME LEI 16.-72.-

ban, csak a specifikus zsidó törvény teszi a zsidót zsidóvá. A ház köserságról, a házassági írszása-gáról, a szombat és ünnep megtartásáról isméri fel Isten az övét. Az emberi kötelességek emberlár-sunkkal szemben csak emberi kötelességek és alá-rendelt szerepek van a zsidó élet isteni rendjében. Mindzettek haragszik a Höröbről jövő mennydörgés szóval. Isten mindezen szavakat akarátan elpelveit. Egyforma komolysággal véste egyik költőhátra: az ember és Isten közötti kötelességeket és a más-iköltőhátra: az ember és ember közötti kötelessé-geket, mint törvényadásának tanúbizonyságát és megfogódó ember szombati, ha csalsz, Hiába szegted meg a szószó tilalmát (életi érdek-ből, ha százszor olyan bec-ületes vagy is, mint nem zsidó kereskedő társad, Hitlerék akkor is bojkollának. És hogy a bojkolláció éppen szombati nap kezdődött, ez mutatja világosan, hogy az egy-rend-letés eszközök, hogy bennünket a zsidóság örökérvényű isteni törvényéhez visszatérítsenek.

„Asszeres hádoorimnak nevezti Isten az ő tör-vényeit. Szavaknak, Tiz szó. Nem tilparancsolat, vagy dekalog, amely néven a zsidó törvény ezen alapvonalait meszse a zsidó körökön túl már csak-nem az összemertiség közkinésévé lettek. Dóno-rim: szanak, nem parancsol! Mert: „Zöld lomb elszárad, virág elhervad, minden emberi törvény, minden emberi parancs fölül az idő elhalad, de Istenék szava örökké fennmarad.” Az újságok napról-napra a modern lársadalon büneljörómával vannak tele, valósággal a gonosztevők albamát mutatók, akik a törvények a lársadalon magas pol-carra is följutnak. Mert hiába van minden állam és

biroságl könszer. Bőrlénnel és fegyházzal nem lehet befarlatni a ne topi és ne parándódnj pa-rancsol, amíg megvettik azt a törvényt, amely az embert a ne kívánd a máséra neveli, hogy lékezze a vágyait, az őszintét. Ha megvettik azt a tör-vényt, amely az embert bensőségébe megrogadja és a velket gyökerestől kirítja, amely a zsidó embert a teflin által naponta arra t nitja, hogy csak Isten ad erőt kezünk munkájának és tehetőség feljünknek, agyunknak. Hiába írszéljük a szülői életében és ünnédekkel, megletetés-ekkel nem tehetjük jövét, azt a but, amit nekik okozunk, ha vallási törvé-nyek megzsegesével megsérítjük hagyományos val-lási érzületüket. Hiába éke itjük a templomot so-ros-vilós napjára, mert virág elhervad, növény elszá-rad, ha csaknem egész évben a templom csak az ürességlől.

Ezeket a szavakat mondá Isten és nem máso-ka, Ezek az ő parancsol. Egy próféta sem illete-kes Isten nevében ezen parancsolokon egy joltányit is megváltoztatni. Amiféle és csabítás, amit mesél-nek, hogy a próféták a mózosi törvényeket megro-formálták rola. Jostósiól Maleachi, az elsőltől az utolsóig az összes próféták hanguloyoztan köve-telék a mózosi összes törvények szent befarását. Ha semmi sem új a nap alatt, de az igazság csak örökérvényű lehet, mert köntőben nem lenne isteni. Mert nem ember Isten, hogy szavát megmúsdta, vagy Ádám fia, hogy valamit megbájon, mondta már a pogány Bileám látnok is.

És miután az Örökkévaló mondá mindzen sz-a-vakat, lehet-e Isten szavát korlátolt elemnek kritika-t mérlegén nézni és érvényét a mi helyesletünköl megírte az áldozatot, amit Isten szava fölünk ki-ván? Lehetünk-e köntőkre veszt? Vajtáber Elia kim-e Isten szólot. Ó az itéleti bír, aki büntet és aki megjutalmaz. Ha nem adjuk meg az Istennek, ami Istené, hát megadjuk a császárnak, az ósdósdónek esmét porig ártanak, azért megnehezítte a megéltetésük. Ha a dig az egész éret bennünk, vagy ha fáradozánk evitv des munkáira, megveszt, ami, sajnos, napirenden van, hiába járunk Istennel haragszomrádot. Ó az, aki büntet, de ő az, aki ezerszeres kárpótlást, jutalmat ad a hozzá meg-terőnek.

Valóban, mivel az ember is olyan, mint a nő-vény, mint a virág, amely elszárad, elhervad, azért minden szavakat, hogy tovább adjuk, hogy gyermekei-nket mindzettek megtanítsák. Minden alya és tan-ító, aki gyermekeit, tanítványait arra tanítja, annyit mintha ő maga is, neacsak ősei a Szináj hegyén állott volna. Valóban fördje, hogy végtelenségig annak a szövegnek, hogy zsidó gyermek minden nyelvet, minden irodalmat megtanuljon, vagy leg-alább is szeretni, hogy tudjon, csak nem legkiseb-kincsének a szentírásnak a nyelvet, a legkiseb-kusabb irodalmat, a könyvek könyvét, az emberiség legértelme okmányát és saját népe dicsőségés törté-neleté. A zsidó gyermek Stefan cel Marei, Emi-nescu, Schilleri, Voltaire, Maimonides és Jada Halévi írása hépcsesttel zárt könyv számára. Nem-zeti öntudatról beszélnek sokan. Öntudatos, gerinces zsidóságról, amely saját hazája fölépítésének szisz-tizust munkáján dolgozik és ugyanakkor hálat for-ny, ami a zsidóságot jellemzi, megkülönbözteti a többi népektől. De hogyan becsülhetünk leannunkat mások, ha mi nem emancipáljuk, nem becsüljük ma-gunkat, ha mi minden ünnepet megülünk, meglar-tunk, csak a zsidó ünnepre, zsidó munkaszünetre nem jut semmi időnk? Aki azonban százszázalékos zsidó, aki nem sejt a templom melyébe zsidó volt, az a nem zsidók mindíg jobban megbec-ülik.

Ha majd ezt megszívleljük és ifjúságunkat az öröklet forrásához vezetjük, hogy intenzívebben foglalkozzunk a bibliával, a zsidó elki irodalom kincs-tárával, a midrás és Ialmú gyöngyszemével, akkor megvalósul az Ige a megváltás közeledtől, amikor majd Cionból a Tóra fog kiindulni és Jeruzsálemből Isten szava.

Dr. F. S.

Szövet különlegességeink elis-mernten a legjobbak legolcsóbbak!! Szold kiszolgálás!

Engross Endetall Havas & Grünfeld posztó és báltságúruk gyári lerakata ORADEA, Str. Avram Iancu (Kossuth-utca 8.)

Gyógyulást és üdülést keresők részére ideálisabb és meg-feltebb helyet egész Erdélyben nem talál

Menyháza fürdő -nél (Arad. m.) Fekvése, klímája és erősén rádium-tartalmu, kristálytiszta forrásvízei els ő r e n d ű klimatikus és gyógyfürdővé avatták.

Az elő szezonban (Jun. 1-Július 5-ig) nyaralók részére 50% engedmény

Kérjen részletes prospektust. Cím: DIRECȚIUNA BAILOR MONEASA.

Orth. ביתר ביתרם Bukarestben! 50 és 40 leies komplett menü Ugyanott olcsó éjjeli szállás WEISZ ADOLF volt szobeni ביתר szállámgéyáros Bukarest, Str. Smardau 29. I. emelet

V. GROSZMANN orth. ביתר vendéglője BUCUREȘTI Calea Victoriei 18 II emelet. Szemben a rendőrprekaturával 3 fogásos menü 40 lei.

Élénk cionista élet Ruzinkóban

A komunisták rőpcédulákkal és riasztó bombákkal zavarták meg Jabotinski előadását. — Kormányintézkedéssel akarják Jabotinski csehszlovákiai tur-néját megakadályozni.

A német antiszemita események itt is izgalomba hozták a zsidóságot és ha nem is készült mindenki Palesztinába, de ma már mindenki érdekli és beszél a cionizmus-ról. Sokan szívesen mennének Palesztinába, különösen az u. n. Verchovina zsidósága. Ez a zsidóság a hegyek között lakik és Közép-európa legszegényebb, legigénylenebb, de legkitartóbb zsidósága. Csak nagyon kis részben kereskedők, főképen földművelők, saját kis földjeiket egyedül művelik, napzámba járnak, követ törnek, utat építenek, semmilyen munkától nem riadnak vissza. Ezek szívesen mennének, de még az ország hátláig sincs utiköltésük.

Dr. Petei első palesztinai zárandoklatával 2 ungvári család is kiment — szét-nézi. Óriási szenzáció — első eset Ungváron! Visszajött Dr. Salamon Kálmán és Dr. Salamon Kálmáné zsuftolt termek elől tartották meg érdekes előadásait palesztinai élményeiről.

Május 16 án az uzhorodi Wizo a zsidó színtársulattal karöltve, a városi színházban estély rendezett a németországi zsidó menekültek javára.

Közben erősen folyik a sékel-akció. Minden párt a maga részére akarja a sékel-felők szavazatát biztosítani.

De, hogy a politikai cionizmus is képviselve legyen: elől Jabotinsky. Utólag egy kis botrány is kitört. Először a Csehszlovák kormány megtagadta a beutazási engedélyt. Nem tudni, ki buzgokodott Jabotinsky fájlaltatásáért, de később újra engedélyezték a turnéját.

Beszélt Prágában, Pozsonyban, Kasán, Ungváron, Munkácscon. Ungváron az az előadás előtt a komunisták rőpcédulákat osztogattak, előadás közben pedig riasztó bombákat robbantottak fel.

Munkácsra a szürkeingesek sorfalaközti vonult be. Nagyobb közönség fogadta, mint annak idején a rabbi leányának a völgyényt. Nagyszőlősről az összes taxik le voltak foglalva. Polya és Beregszász közönsége velőséggel előadásra várta. Bent több mint 3 óráig beszélt Jabotinsky és csak a közönség fáradtsága (éjjel 1 óráig tartott), késztette a beszéd befejezésére.

Az elmúlt héten a második turistacsoport indult a szentföldre. A trumpel-doristák egyenruhában, zászlókkal vonultak ki. Bucsubes, edek, majd a Halikva hangjai között az összes utasok érdeklődése mellett rohogott ki a vonat Palesztina felé.

(Ungvár) H. J.

שר

A „Moskovits féle“ kiváló hájtőerejű élesztő és „Franzomalt“ süítő maláktivonát minőség minden versenykiszármányt felülmul.

Moskovits Ipari Telepek r. l. ORADEA.

Utazók! Vidékiek! Ugy élkezhel, mint otthon a BERKOVITSNÉ

orth. kóser vendéglőben, Oradea Zöldfa-u. 19. Utazóknak 10% kedvezmény

Női divatkülönlegességekben

BIRÓ nődivatáruháza

CLUJ, Calea Regele Ferdinand 11/a — vezet

Egy kis próbavásárlás erről Önt is meggyőzi

Szolid üzleti elveimmél fogva árakat nem hirdetek

Az Erdély-Bánati Izraelita Hitközségek Szövetsége (Izr. Iroda) június hó 4. és 5. napján tartja meg Aradon ezévi kongresszusát, melynek napirendje a következő: Június 4, vasárnap: D. u. fél 6 órakor ünnepélyes megnyitó Istentisztelet az aradi hitközség nagytemplomában, mely alkalomából az ünnepi beszédet dr. Vágvölgyi Lajos főrabbi mondja. D. u. fél 7 órakor a kongresszus megnyitása. 1. Dr. Adorján Ármán iróadi elnök megnyitja. 2. Üdvözlések. 3. Az Iroda évi jelentésének tárgyalása. 4. Este 8 órakor kultúrelőadás, dr. Lenkey Manó lugosi és dr. Singer Jakab temesvári főrabbi előadással. Utána az aradi hitközség által a vendégek fizetelésére rendezett társasvacsora. Június 5. Hétfő délelőtt 9 órakor: 1. A jelentés folytatásos tárgyalása. 2. Jelentések: a) a marosvásárhelyi tanfolyam, b) államsegély és iskolagyűkek, c) tankönyvpiac-lyázat, d) egyéb hitközségi ügyekről. 3. Számadások, költségvetés jóváhagyása, felmentvény megadása. 4. Tiszttakar lemondása és az alkotmány 17. paragrafusa k. l. m. n. o. és p. pontjában elől új tisztikar és bizottságok megválasztása. 5. Esetleges indítványok, javaslatok, melyek a kongresszus elől egy héttel az iródaéhoz beklüdtettek. A kongresszus befejezése után az Erdély-Bánati Rabbi Egyesület tartja évi rendes közgyűlését.

Egy jó hangu, vallásos fiatalember, parti céljából keresetlik. Az illetőnek alkalma nyílik a kántori szakmában, u. m.: zene- és hangképzésben, szak-szerű kiképzést nyerni. Cim a kiadóhivatál-ban „Partie“ jelige.

Dr. Reisz Gyula zsidó cseh-parlamentii képviselő előadása Trencsénben. Az elmúlt héten a trencsénii zsidó hitközség tanácsstermében a nyelvhasználat előadást tartott dr. Reisz Gyula, zsidópártii képviselő. E előadásban beszámolt a zsidó parlament klub munkásságáról, majd a németországi zsidóság kérdésével foglalkozott. — Hüller középkeri uralma — mondta dr. Reisz — minden bizonytal el fog tűnni Németország történelméből, mert nemcsak az egész világ zsidósága kíséri felháborodással a nemzetiszocialisták uralmát, de az egész civilizált világ felemelte már tiltakozó szavát a hitleri borzalmak ellen. Dr. Reisz ki-ért németországi eseményekkel kapcsolato-san az asszimiláció tragédiájára is és im pozáns beszédét a következő jelszóval fejezte be: — Vissza a zsidósághoz, vissza a zsidó vallásos tradíciókhoz, vissza az őntudatos zsidó népközösségekhez.

TÁRRALOMNIC MAGAS TÁTRA! TÁTRALOMNIC Egyetlen megbízható ORTH. W. PENZIO, elsőrendű konyha és kiszolgálás. Eln- és utószobában a teljes panzió 55 ct. Felnőtt leányok kíséret nélkül felvételnek. Egész éven át nyitva. Eln- és utószobában esküvőket és bankettekét elfogadok. SCHREIBER MOR, TÁTRASKA-LOMNICA (BUGSCH-VILLA)

NEW-YORK SZÁLLODA KÁVÉHÁZ ÉS BÁR Középponti fűtés MAROSVÁSÁRHELY legelőgánsabb helyisége! Utazóknak árkedvezmény

A pápa közbenjár a német zsidóság érdekében. Az Aguda világszervezet végrehaj-lóbizottságának tagja, Sally Guggenheim fő-konzul és Rabbiner de Fanno, maylandi rabbi az elmúlt héten kihallgatáson jelentek meg a pápánál, akivel a német zsidóság helyzetéről tanácskoztak. A pápa igen szí-velyesen fogadta a vendégeit, akik között de Fanno rabbi egykori héber tanítója volt. A tanácskozások végén a pápa a következőket mondta: — Már eddig is lépéseket tettem, hogy a német zsidóság sorsa megjavuljon és ezt a jövőben is meg fogom tenni. Sally Guggenheim főkonzul két hetes római tartózkodása során számos politikai előkelőséget keresett fel és dr. Saccoroti római főrabbiat is tárgyalt, aki igen jó vi-szonyban van Mussolini olasz miniszterel-nökkel.

Kérjük mindenütt az „ALBA-IULIA“ anliszeptikus pipere szappant Kézműsáshoz használjuk az olcsó és kiváló minőségű „URSUS“ szappant Gyártja: Breckner János r.-t. Alba-Iulia

menorák gyertyatartók, serlegek, evőeszközök, Templomi kegy-szerek, bármily művészi kivitelben leg-olcsóbb árban. Gyártása és eladása: „Tacamul“ ezüstáru gyárban CLUJ, Str. Gen. Neuloea (Kornis-u.) 8

Házirtársában csakis a jó minőségű „ROTHBART“ felirású שר SZAPPANT használja! Postai széküldés! Az oradeai orth. rabbinatus felügyelete alatt. Gyártja: ROTHBART ADOLF EDÉ & Fia szappangyára, Oradea

Palesztinai hírek

Jeruzsálemben egy segélykomité alakult a német zsidóság támogatására. A komité tagjai közé tartoznak: Ussi-kin, Emanuel Neumana, dr. Arloso roff, Ben Zwi, dr. Hanke, Mosche Smilansky, Beil Katzenelson, dr. Kohn és Eliehu Berlinage.

A Londonban közeljövőben meglátandó angol palesztinai kiállításra az összes beszélálandó pale-zstinai termékek vámmentességét fognak élvezni.

A Kfar Jona kolónián ismeretlen ténnyel 500 főtől föl tövetségű kiszárlottak. A kár meghaladja az 4000 fontot.

Palesztinában „Hitachduth Ole Germania“ név alatt egy bizottság alakult, melynek célja, hogy a Németországból menekült zsidóságának Palesztinában elhelyezkedését lehetővé tegyék. Első-sorban lakosokról gondoskodni és máris több ház-tal birtokba az ország különböző városában a me-nekültek számára. A bizottság ezenkívül számos barakkot épített, hogy a bevándorló német zsidóknak a lakáskérdését egyelőre megoldja.

Kálmán Izrael, besszarubiai chaluc, aki mintegy két hónappal ezelől bevándorolt be Palesztinába, a Jordánba fulladt. A 22 éves szerencsétlen május 5-én a szomszédára merült a víz alá, akik már hába stiettek segítségére. A fiatal chaluc a Gordonia ifjúsági szervezetnek volt a tagja.

A jeruzsálemi zsidóság az elkövetkező tanácsválasztások során követeli, hogy vezessék be a proporcionális rendszert, hogy a zsidóság szá-marányának megfelelően vegyen részt a városi kö-zigazgatásban.

Az utóbbi hetekben két új bank alakult Palesztinában: A Manufacturers Bank és a Kolonisták Bank. A két elnökletnek is elhatározták, hogy rövidesen bankot alapítsanak.

Jeruzsálemben egy részvénytársaság alakult, melynek célja, hogy az egész ország területén gond-szkodjon a vízhiány megszüntetéséről.

A palesztina-sziriai határállomáson 47 szem-lyet letartóztattak, akik illegális módon skartak Palesztina területére bejutni.

Tel-Awiban egy komité alakult, mely a fo-kozott bevándorlást és az idegenforgalom kiszé-lesítését tűzte ki céljául.

Angol tőkésék finanszírozása mellett 40.000 font alapították egy új kolóniát elakult. Az új kolóniát Mosche Smilanskynek, a palesztinai kolonizáló szövetség elnökének nevével fogja viselni.

A párisi Hajnt jelentése szerint a Jewish Agencynek sikerült újabb 2000 certifikátot kapnia az elkövetkező bevándorlási felévre. A 7500 certi-fikátból a Jewish Agency 2000-et kizárólag a német-orosz zsidó menekültek számára tart fenn.

Tel-Awiban az elmúlt héten telkesen ünne-pelte a zsidó lakosság az ismert párisi tudóst, prof. Hadamard, aki a francia konzulnál lett látogató. A zsidóság képviselőiben Meir Dizengoff polgár-mester, Max Nordau, Max Nordau leány és prof. Sroush itették a francia tudóshoz beszédet. Köz-szóbalet to-másokkalt Franciaországnak a német-kerésében elfoglalt állásponjtáért és Einstein pro-feszorral szemben tanúsított viselkedésükért, akinek a College de France katedrárt ajánlott fel.

A Haifa melletti zsidó földéken arab beduinok jelentek meg és megmárdták a telep öreit. Az ösz-szülés során két zsidó és egy arab súlyosan megsebesült. A rendőrség vetett véget a dalako-dásnak és két arab beduint őrizetbe vett.

Haifába egy új városnegyed építkezéseit kezd-tek meg. A városnegyedet a középosztályának egy tekintélyes szövetsége finanszírozza. Az új háilat nagyobbban több száz ház építene fel.

A zsidó távirati ügynőség jelentése szerin, a palesztinai kormány az 1933-34 es pénzügyi év-én a zsidó intézmények és iskolák részére 16.000 fontra emelte fel az évi szubvenciót. Ebből 6000 font kizárólag az iskolák céljaira lesz fordítva.

Délpalesztinában a közeljövőben a zsidó-terezsények egy kolóniát fognak létesíteni. A Héber Keresztény Egyesület megbízásából Sir Leon Levison mintegy 2000 dunám területet vásárolt, amely Oza város és az angol reptőlüközött között fekszik.

Jaffában az elmúlt napokban felült be a „Martha Washington“ gőzhajó, amely 1200 zsidó bevándorlót hozott magával. A bevándorlók döntő többsége Németországból menekült zsidó keres-kezők és intellektuelek.

Biró Andor kolozsvári hitközségi elnök ezüstlakodalmá

Néhány nappal ezelől ünnepelle Biró Andor a kolozsvári orth. hitközség érdemes elnöke ezüstlakodalmát névelv szül: Leich-ter Böskével.

Et alkalommal a kolozsvári és az er-délyi társadalom minden rétege szeretettel-es gratulációkkal halmozta el az érdemes házaspárt, akik egy igaz, játékoságot gy-a-korló, közbe-estülésben álló zsidó házat visz-nek Kolozsvárról. Biró Andor elnök, minden zsidó közügyben kivészi részt. Lelkes, ki-váló egyéniség, aki sokat dolgozik a zsidó-ság érdekében, az élet minden vonatkozásá-ban. Ezl honorálta a kolozsvári hitközség vezetője is, amikor Hochmann Jakob al-elnök vezetésével tisztelték az elnökkel és diszkrétot nyújtott át az ünnepelt házaspár-nak. Többek között a diszkrétban a követ-kező áll: „A ház, melynek alapkövét egy nyeged évszázad elől felletteltek a szó legnemesebb értelmében jó zsidó ház lett, amelyből oly végelesen sok jó arad a szegé-nyek és szülőködők százára, akik nevüket adják“.

Biró Andor könnyekig mehatóva mon-dolt köszönetet a nem várt óvációért és jó kívánásokért s fogadalmat tett egyidejűleg, hogy a jövőben fokozott ambícióval fogja szolgálni a hitközség érdekeit.

Tesztoría Lichtenstein prima fabrica mecha-nica de textila BECEAN (J. Somes.) ajánlja szenzációs olcsó árakban gyártmányait, u. m.: 1 kávésabrosz 6 szalvétával 109 lei, — 1 törülköző 19 lei, — 1 pohártörő 14 lei, — 1 mtr. lepedővászon 140 cm széles 54 lei, — 1 mtr. fehér pamut 80 cm széles 23 lei, — 1 mtr. Oxford 80 cm széles 24 lei. Valamint az itt fel nem sorolt összes textilárak a legolcsóbb árakban. 1 gyzermekkálisz 55/120 cm. szép selyem csikkokkal csak 99 lei, egy térfaltisz 120/160 cm. ugyancsak selyem csikkokkal 170 lei és ennek arányában nagyobb és más minőségű talizok is kaphatók. A talizsoknál viszontadók 10-20% rabattot kapnak. — Kivánatra árjegyzék ingyen.

Gróf Mikes János szombathelyi püspök a német antiszemizmus ellen. Gróf Mikes János, szombathelyi megyéspüspök, zalaegerszegi bérmautóra a nála tisztelgő nagyobb zsidó hitközségi küldöttség elől, melyet dr. Junger Mózes főrabbi és dr. Rosenhal Jenő hitközségi elnök vezettek, a következő nagyjelentőségű nyilatkozatot tette: „Igen örülök az Önök megjelenésének, mert ez alkalommal szolgál nekem, hogy itt, a nagy nyilvánosság elől elilöljem azokat a jogtalanságokat, melyeket Németországban a zsidókkal szemben elkövetnek. Zsidó testvéreim szenvedését mélyen meghatnak. Az az állam, mely jogfosztásra és igazság-talanságra akarja jövőjét felépíteni, nem állhat fenn.“ A püspök szavai az egész megye és város intelligenciájának jelenlé-tében hangzóttak el és mindenkire óriási hatással voltak.

Kettős esküvő. A napokban érdekes kettős esküvő volt Kolozsváron. Friedmann Mór malomtulajdonos Irén és Baba nevű lányai mentek egy napon férjhez. Az esküvőt iránt szokatlan nagy érdeklődés nyilvánult meg egyrészt magáért a két-lős esküvőért, másrészt, mert a párokat a Koloz-sváron lerőzködő Hager vizsleit rabbi adta össze. Az esküvő hat órakor kezdődött, amikor olyan 80 meg verődött össze az esküvő iránt érdeklődő zsidó, magyar és román kolozsvári polgárokból, hogy a faloközöknek kellett kordont vonni, hogy a nagy 45 meg érdeklődő az ési ritus szerint felöltö esküvői sz-irtartást ne zavarja meg.

SIOFORON!

Az előnyösen ismert Fränckel orth. kóser pensió és étterme Balványl uccan 16 sz. alatt, a fürdőtelep legszebb helyén. Pihenésre és üdülésre a legkitünőbb hely.

Kormánybiztosot kér-tek a komáromi orth. hit-község élére. A komáromi ortho-dox hitközség tagjainak egyrésze, kik az elnökséggel nincsenek megelégedve és több sérelmet és szabálytalanságot kifogásolnak, kérelemmel fordultak a politikai halósághoz, hogy függessze fel a jelenlegi vezetőséget és bizza kormánybiztosra a hitközség vezetését.

Ha szereti gyermekét, nyaraljon MENYHÁZA fürdőn! Kérjen prospektust.

A munkácsii tiltako-zás. Kevés mozgalom tudott Munkács-on oly lömeget összehozni, mint az a tiltakozógyűlés a németországi események ellen, melyet az itteni ügyvédszövetség, orvosszövetség és kereskedelmi körrende-zett. Aki nem fért be a terembe, kiinn ma-radt végig a szabad ég alatt és így adta tanu-jelét a példátlanul álló németországi fájgyűlölet ellen demonstrációkkal való együltetésének. A város képe is egészen megváltozott, csend borult a városra, valamí szomorúsággal áthatott, ideges hangulat állt az emberek arcára. Egy órával az ülés megkezdése elől bezárták az összes üzle-tek és leálltak a járák. Dicéretreméltó, hogy ebben nem maradtak el a keresztény kereskedők sem. A gyűlést Engel Lipót nyitotta meg, majd Grósz Sándor dr. tar-totta meg nagyhatású beszédét, utána Hausmann Emil és Händler rabbi beszélt lendületesen, sok tüzrel. R. Vozáry Aladár, a magyar újságírók és a magyar társada-lom nevében fejezte ki együltetését a mély fájdalmaikat átélő zsidósággal. Keresztény ember léte-re is szívesen és örömmel száll síkra a zsidóság igaza mellett. Amit a né-met zsidósággal szemben elkövetnek, az gyáva és keresztényellenes cselekedet. A zsidók egységes megmozdulásának győznie kell, mert az igazságot kádnének. Dr. Spiegel Sándor zárószavai után a gyűlés véget ért.

A zsidó hitközségek díjmentesen intézhetik hivatalos levelezéseiket. Bukares'től jelentik: A postai vezérigaz-gatóóság körlevélben értesítette az ország valamennyi postahivatalát arról, hogy a zsidó hitközségek és rabbinatusok hatósá-goknak számítanak és levelezésüket tel-jesen díjmentesen bonyolíthatják le az or-szág területén.

Német háborus rokkantakat nem szabad zsidó orvosoknak kezel-ni. Berlin. — A német munkügyi minisz-ter az elmúlt napokban rendeletet bocsájt-tott ki, melynek értelmében a betegsegély-zőkben német háborus rokkantakat tilos zsidó orvosoknak kezelni. A miniszter ugyanezen rendeletében még arra is kitér, hogy a betegsegélyzőben nem biztosított rokkantakat sincs joguk a zsidó orvosok-nak kezelni.

Művészi perzsoznövények, szövött gobelinek, külföldi fonalak Schulhof Emilné „Orient“ Szövőművészeti iskola Oradea, Str. Episcopul Ciorogariu No. 47. Vidéki rendelések utánvétel gyorsan és pon-tosan eszközöltenek.

Kérjen prospektust! Érdeklődés és felvilágosítás: budapesti pensióban is, VII. Rombach-u. 11 sz. Telefon: 37-2-57.

KÖZGAZDASÁG

A kolozsvári Kishitelbank 1932 évi mérlege

Lapunk más helyén közöljük a kolozsvári Kishitelbank és Takarékpénztár Rt. 1932-es évi mérlegét. Mint a mérlegből megállapítható, az általános gazdasági irányzatnak megfelelően, az intézet is kellő leépítést eszközölt, hogy célkitűzéseinek továbbra is zavartalanul tudjon megfelelni. Ez sikerült is, amennyiben az elmúlt évben 1469 kölcsönt folyósított az intézet 11,403,884 lei összegben a reá szoruló zsidó kisegíztelenciknek. A korábbi évekkal szemben ez mindenesetre visszaesést mutat, de még így is felbecsülhetetlen jelentősége van annak a ténynek, hogy az intézet még a legnagyobb hitelkrisis idején sem szüntette be a hitelközvetítést, hanem legfeljebb csak szigorúbb és céltudatosabb cenzurát gyakorolt a kölcsönigénylések felett.

A kihitelezések nyomán önmaguktól és egészségesen restringálódtak, ami azt hivatja magával, hogy az intézet a betétyűjtési üzletágát is megfelelően korlátozza. Szabad betéteket például az elmúlt üzleti évben már nem fogadtak el, a meglévő állományt pedig a kamatláb nagyon lényeges leszállításával mesterségesen győngyítették. Éppígy a köthibetektől is, nemcsak a lejártakat fizette vissza természetesen az intézet, hanem az esetleg felhozott indokok alapos mérlegelése után bár, de megelégedéssel honorálta a lejárt előtti visszafizetésekre irányuló kérelmeket is. Jellemző azonban, hogy a köthibetekték teljesített heii és havi befizetések az elmúlt évben is caa 2 millió leit teltek ki, ami a korábbi évekkal szemben olíg mutat visszaesést. Az intézetlet finanszírozó és ellenőrző Foundation lőkérdékeltsége caa 10 százalékos változást mutat.

Az intézet által kezelt lőkétek csoportosítva, az az örvendés megállapításá tük ki, hogy azok fele teljesen saját, vagy helyi tőkékből áll és csak az ösz-tőkék 50 százaléka idegen. Még fontosabb azonban, hogy az idegen tőkék 43 százalékát képzésben vagy látra szóló követelésekben őrzik meg.

A nehéz gazdasági viszonyok természetesen az intézetnél is súlyos mértékben éreztették hatásukat és főleg abban a tekintetben okoztak nehézségeket, hogy a megcsökkenett forgalom folytán, a költségtételek nagyon jelentős redukciója dacára is 15 464 lei veszteséget kénytelenek ki mutatni.

A szatmári Kishitelbank közgyűlése.

Csütörtökön, folyó hó 25-én folyt le a szatmári Kishitelbank és Takarékpénztár Rt. VII. évi rendes közgyűlése az intézet részvényeseinek szép érdeklődése mellett.

Id. Reiter Móritz elnök nyitotta meg a közgyűlést, mely szavakkal üdvözölte a megjelenteket, majd reámutatott azokra a nehézségekre, amelyekkel az intézetnek a súlyos viszonyok között megbirkózni kell. Elnök kérésére dr. Kucz Iszó jogtanácsos veszi át a közgyűlés elnökségét és megválasztása után felkéri Glück József ügyvezetőigazgatót, hogy olvassa fel az igazgatóság és a felügyelő bizottság jelentését az 1932. üzleti évről és ismeresse a vonatkozó elszámolásokat.

Az intézet mérlege 60.895 lei veszteséggel zárult, mely veszteség a hitelgyénylések csökkenése és az igen tetemes nem jövedelmező diszponibilis pénzkészletek miatt nem volt elkerülhető. A mérlegből megállapítható ezzel szemben, hogy a tartalékok ezt a deficitet többszörösen fedezik, valamint az is, hogy az intézet igen mobil.

A közgyűlés egyhangúlag tudomásul vette az 1932. évről szóló beszámolókat, elfogadja és jóváhagyta a zárszámadásokat

és egyhangúlag megadta a felmentvényt az igazgatóságnak és felügyelő bizottságnak. Az alapszabályok értelmében betétlőkre kerülő tisztségekre vonatkozó választások következtek ezután. Lejárt a mandátumuk Id. Reiter Móritz, dr. Kucz Iszó és Rosenberg Sámuel igazgatósági tagoknak, akiket a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel és ragaszkodással újra megválasztott.

A felügyelő bizottság tagjai lettek: Elnök Markovits Gyula igazgató, tagok dr. Jeremiás Jenő és Klein Farkas. Pótlagok: Ferber Hermann, Herskovits Sámuel és Sichertmann Vilmos.

Kellemes benyomást kellett az megértő zsidó szeretet és ragaszkodás, amely az egybegyűlt részvényesek objektív és kötelességtudó magatartásában megnyilvánult, amely magatartás a közgyűlés testvéri szellemben és békés hangulatban való lefolyását biztosította. Szatmár zsidó társadalma értékelni tudja a Kishitelbanknak a fontosságát és értékét, amely Románia zsidó intézményei közül fontos és tekintélyes pozíciókat foglal el.

Öszintén gratulálunk a szatmári Kishitelbank érdemes vezetőségének és a jövőre nézve is sok sikert kívánunk az intézetnek.

Kurz Zelma halálához

Nem lehet kulturember az, aki nem ismeri Kurz Zelma nevét. Az ő a napokban halt meg Bécsben és a világ egyik legkiválóbb operanékesnője volt. Az egyik bécsi lap, a következőképpen parentálja el: „A művésznő holteste virágerdőben nyugszik. Két apáca térdepel állandóan a koporsó lábánál”.

Tehát két apáca. Mi van ebben? — kérdezheti az olvasó. Bizonyára vallásos katolikus nő volt a megbolgolt. — Erre olvasuk aztán egy külföldi zsidó lapban, hogy Zelma Kurz, a világhírű énekesnő, királyok kedvenc énekeske, hogy ugy mondjuk . . . rendezellen vallásfelekezeten születteit (Bár ezt a rendelkezést Hitler ur alaposan rendezte).

Kurz-ot Goldman Ignác nevű kántor fedezte fel Bielitzben, ahol egy nagyon szegény csalácnak volt a leánya. Goldman bácsi taníttatta, hogy jó énekeske legyenek. Kiképzés közben felfedezte a jó chazn azt is, hogy Zelma Kurz többre hivatott, mint hogy kórusi énekesnő legyen. Haase nevű szuperintendánshoz uozott vele Teschenbe, aki továbbképezte. Majd a Goldman kántor Wienbe utazott vele, majd még máshová, amíg elismert világhírű énekesnő lett. Goldman Ignác, a jó kántor, még most is él Bielitzben, nagyon öreg, nagyon g enge már, de mindenre emlékszik.

És Kurz Zelma koporsójánál két apáca imádkozott szüntös-szünetlen. S álljon még végül itt az is, hogy a nagy énekesnő Halban professzor felesége volt, a híres bécsi nőorvosé, akit kikeresztelkedése előtt Blumenstocknak neveztek és Galiciából származott . . .

Világhírű „zsidó” nagyságok . . .

Felhívás

intézetekhez, társaságokhoz ! Internéta-uk, tanítételek, sport és turisztikai egyesületek, leányklubok és más testületek és magántársaságok ne felejtésk el

CSDORTOS KIRÁNDULÁSAIK összeállításánál, hogy Erdély legszebb üdülőhelye, legkönnyebben megközelíthető vadregényes, alpesi vidékű klimatikus fürdőhelye

MENYHÁZA. Természetli szépségekben rendkívül gazdag, olcsóságáról és kellemes szórakozási lehetőségeiről általánosan ismert **50 százalékos utazási kedvezmény.** Részletes tájékoztatót készítséggel küld:

Directorunea Bailor MONEASA Jud. Arad.

Egyesületi hírek

A lévai (Szlovákia) zsidóság meleg ünnepekben részesült Lieberman Jakab főrabbit 70 éves születésnapja és 40 éves lelkesi működése alkalmával. A hitközség diszközgyűlése, amelyen az összes zsidó szervezetek képviselőit megakut megjelentek Léva város, valamint a református, katolikus és evangélikus egyház képviselői is. A jubiliáns főrabbit 5 tagú küldöttség hozta templomba, melynek tagok: Kővelczek József, Kertész Lajos, Munk Adolf, Reimann Izidor, Dr. Steiner Gyula és Weinberger Zsigmond. Heibronn kántor vezetésével az énekkar fogadta a főrabbit. Az emelvényen a leányifjúság nevében Prisch Márta, Kissér Zsuzsa, Csánki Panna, Nemschitz Erzsike, Schwartz Berna, Deutsch Ági, Schwartz Vera és Kovács Trude, majd a zsidó iskolák és a hitközség tagjai, Dr. Kaiser Lajos hítk, elnök üdvözölte ezután a jubiláns és méltaltá átadások előtt és Ortánszky Adolf kántor köszöntötte a főrabbit. Schubert Todor bankigazgató Léva város tanácsa nevében, Bándy Endre esperes egyháza nevében, Kohn Izidor a zseizi ortih. hitközség elnöke, a hitközség nevében, Deák Adolf és Dr. Rosenfeld Izidor a hohovcei hitközség nevében üdvözölte Lieberman Jakab főrabbit. Ezután felolvasták a szlovenszkói és külföldi prominens főrabbit, zsidó vezetők és hitközségek üdvözlő táviratait, amelyek ezután fejezték ki szerencsekívánataikat a jubiliáns főrabbinak.

Ezekután Lieberman Jakab jubiliáns főrabbi meleghangú, szép beszédében köszönte meg az üdvözléseket. A diszközgyűlés emlékére Fodor Pál, a lévai tanítóképző növendéke által készített diszköz emléklapot nyújtottak át a főrabbinak, a hitközség előjáróságának sejtákezteli aláírásával.

Hitközségi választás Nagyszőlősen. Szoklatlanul heves harcok előttek meg a nagyszőlősi (Csehszlovákia) hitközségi választások, amely az elmúlt héten folyt le. A választások során a cionistáknak is sikerült mandátumokat szerezni. A hitközség elnöke lett: Max József, alelnök: Eisenberg Márton, godnokok: M. Harpuder és Rosenthal S. Iskolaszékietlők: Fischhoff Salamon, ellenőr: Neumann Emanuel, pénztáros: Berkovits Jakab. A képviselőtestületbe 24 tagot választottak be.

Főrabbi installáció Diószegen. Folyó hó 24-én tartotta meg Adler Salamon, a diószegi hitközség utonnan megválasztott főrabija bevonulását a székhelyére. A városka halálában Margittai J. kb főgodnoknak, a főrabbi az új főrabbit, míg a Nőgyelet nevében Böhm Arminé tartott a főrabbi néhoz, pár keresetlen szóban üdvözöl beszédet. Ezután a menet díszes felvirágozott autóbán a templom elé vonult, melynek kulcsát Dr. Nagy Dezső hitk. elnök adta át az új főrabbiak nagyhatalás beszéd után, Adler hanusovcei főrabbi és Klein egyipti rabbi ittelték be hivatalába az új főrabbit. Ezek után Adler díszegyi főrabbi tartotta meg mely a gondolatokban bővelkedő székfoglaló beszédet, mely az összes jelenlévőkre mély hatást gyakorolt. Az új után bentelt következtel, melyen számos pohárköszöntő hangzott el, amelyek Adler főrabbit, Dr. Nagy hitk. elnököt és a diószegi lőrszág tagjait éltették. A minden dicsérettel megérdemelt rendezés és fogadtatás munkájában Dr. Nagy hitk. elnök, Klein Ernő, Rosenfeld Izidor és Margittai Jakab, díszegyi hit. vezetők vették ki orszárlárszűket.

A nagyszőlősi zsidóság (Szlovenszkó) mely séges fájdotommal értesít a korán elhunyt Ráb Jozef N. chemja Kornitzer z. c. i. krakói főrabbi haláláról, aki azelőtt Nagyszőlősen volt rabbi és áldásos tevékenységét fejtett ki egész Szlovenszkó zsidóság érdekében. Az elmúlt héten egy emlékünapos keretében Klein szőlősi és Löwy kráyházi főrabbit mondtak az elhunyt főrabbi főt meghaló chespedet. Max József hitközség elnök, a hitközség mely fájdotmát tomaszolta a feltehetőellen főrabbi elhunyla miatt. A Talmud Tóra egyesület szintén emlékünapos keretében átöztölte a főrabbi emlékének. Markovits Hermann elnök hozsperében rámutatott arra, hogy a Talmud Tóra iskola is a főrabbi munkásságának az eredménye. A szónok javaslatára a gyűlékezlet elhatározta, hogy alapítványi létesít a főrabbi emléké zetére, amelynek kamatából a Talmud Tóra növendékei fogják állandóan ruházni.

A dési zsidó társaságok megalakulása. Az elmúlt vasárnap tartotta a dési zsidó társaságok alapuló gyűlést. Dr. Agai Andor nyitotta meg a gyűlést. Vázolta az alakulandó egyesület intencióit és fontosságát. Majd többek hozzájárulása utá kimondta az egyesület megalakulását. Az új egyesületnek 110 tagja van már. Ezután a közgyűlés megellette a választást. A választás eredménye a következő: Választmány: Dr. Agai Andor, Bernád Dezső, Fredmann Móritz, Dr. Hajas Jenő, dr. Lebovits Mór, Hirsch Márton, Friedmann Iszák, Nőgy Izidor, Schönberger Dávid, Rosenzweig Vilmos, dr. Rosenberg József, Weinberger Samu, dr. Weinberger Manó ügyész: Dr. Lebovits Mór. Felügyelő bizottság: Abraham Samu, Bernád Jenő, Klein Jakab, Markovits Jakab, dr. Schwimmer Jenő. Pénztáros: Hárnik Simon, Ellenőrök: Barna Kálmán, Fenyő Béla. Háznyagok: Nőgy Miksa, Wexler D. Tükör: Merdier Jenő. Igazgatók: Dr. Engelber Osikér, Rottenberg Mihály.

A minisztertanács megsemmisítette a nagyváradi hitközség decemberi képviselőtestületi választást

Az aradi zsidó hitközség utonnan megválasztott képviselőtestülete alakuló közgyűlést tartott a zsidó iskola dísztermében. A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel választotta meg Dr. Schütz Henriket hitközségi elnöknek. Az ismételt megválasztott elnököt Dr. Vágvölgyi főrabbi üdvözölte és a képviselőtestületet hálájául tomaszolta, hogy a mai súlyos időkben ismét a hitközség élére állt. Dr. Schütz Henrik meghatva köszönte meg a tagok bizalmát és hűségese ragaszkodást. Ezután a tisztikart választották meg Alelnök: Szemes Henrik lelt, Előjáróság tagok: Adler Andor, dr. Singer Jenő és dr. Somló Armin. Az iskolaszék bizottság elnökének Lakatos Aladárt, a kultuszbizottság élére pedig dr. Keppich Jakabot választották meg. Ezek után megválasztották a fuvarház főgodnokait Weisz Samu, a leányvárház főgodnokait Münz Marionné és az Öregiek Otthona főgodnokait Bruker Sándort. A közgyűlés dr. Schütz zárószavával ért véget.

Uj vezetőség az érmihályfalvai hitközségben. Az érmihályfalvai hitközség tisztújító közgyűlése a következő vezetőket választotta meg: Elnök: Feldmann Károly, (aki egyben a Chevra elnöke is), Alelnök: Pollák Samu, Ellenőr: Fisch Géza. Godnokok: Bernstein M., Péntáros: Simon Salamon. Választmány pedig Glück Samu, Würdiger Dezső, Rappaport Gyula, Beck J., Grünfeld Béla, Weisz H.

A margittai hitközség új vezetősége. Az elmúlt vasárnap zajlott le a margittai hitközség tisztújító közgyűlése, mely heves hardelem és hetek óta tartó plakát harc után a következő vezetőséget választotta meg nagy többséggel: Előjáróság: Goldberger Mór. Vezetőség tagjai: Mann Adolf, Winkler Lajos, Weisz Márton, Ifj. Lichtmann Ferenc, Lefkovits Ignác, Büdler Ignác, Klein József, Gelberger Kálmán, Hald József, Kácz József, Berger Gyula, Grósz Dávid, dr. Friedmann Mór, Weisz Izrael, Weisz Ferenc, Spitzer Henrik, Kain Ignác, Cz. i. ger Áron, Glück József, Heller Salamon, Weisz Bernáth, Steiner Jakab, Gombó Simon, Bernáth Izrael, Weinberger Nándor, Glück Abraham, Dávidovits Lajos, Weisz Jakab, Herian Károly, Rubin Lajos. A választás eredményét délután 6 órakor hirdette ki dr. Friedmann Mór választási elnök, a Zsidó Párt legoatának vezető egyénisége.

A kárpátaljai cserkészesapatok zsidó parancsnoka. A gödöllői világjamborera, melyre az egész világ küldi el cserkészesapatát, a csehszlovák kormány Proper Andor ungvári mérnököt nevezte ki az összes Podkarsukari csapatok vezetőjéül. Proper Andor, aki a legnagyobb cserkészesparancsnoki kitüntetésnek, az ezüst „Svasztika”-nak tulajdonosa, mint az országos zsidó cserkészesapat főparancsnokának nagy érdeme van abban, hogy zsidó cserkészeket a szeretet, a fegyelem és a választásosság jegyében nyerek kidávásútket.

Vasnyá Radvánban. (Szlovenszkó) a Zeire és Zeiroth Misráchi 30 tagot számláló egyesület. Ellükön az egész környéken nagy tekintélynek örvendő Heinrich Klaffer földbirtokossal, ki ugyanakkor egyhangúlag elnöké választotta. — Az egyesület már megkezdte működését Rosenberg Dezső szék bevezető beszédével, melyet a nagyszámú hallgatóság óriási tapsviharral honnorált.

Kishitelbank és Takarékpénztár Rt. Cluj

VAGYON	Zárszámadás az 1932-es évre	TEHER	
Készpénz	1,133,638	Alapítke	2,000,000
Bankári követelések	1,570,316	Dr. B Kahn alap	255,395
Váltótárca	6,468,077	Tartalékalap	100,000
Egyéb kintlévőségek	587,990	Kétes köv. tartalék-alapja	180,000
Borsai kölcsönök	2,418,700	A. I. R. F. követeleése	535,395
Berendezés	233,255	Köthit betétek	5,734,783
1932. évi veszteség	15,464	Szabadbetétek	526,646
		Fel nem vett osztalékok	32,312
		Átmeneti számla	89,775
		1931. évi nyereség áthozal	1,017
	12,429,080		12,429,080

A „Népkün” cikksorozatban mutattól rá annak idején azokra a sorozatos visszaélésekre és erőszakosságokra, amelyet az orlandi ortih. zsidó hitközségi választáskor az ugynevezett ellenzék elkövetett. Arról is hírt adunk több ízben, hogy a minisztériumba petíciók nyújtottak be, amelyben 40 szavazópolgár kétségbevonhatatlan bizonyítékokkal kimutatta, a választás eredményének illegáltságát.

A miniszter hónapokkal ezelőtt már ki nevezett egy interim bizottságot, azonban akkor külföldi intervencióra a megsemmítés nem érkezett le. Most azonban a minisztertanács foglalkozott az ügygel és május 26-án leérkezett a nagyváradi polgármesterhez az által. az illegális vezetőség épen most vasárnapra tűzték ki rendkívüli közgyűlést, ahol elnököt akartak választani. Az elnökségre egyedül jelölt Leitner Sándor, az előző rezsim al lőkeke le volt, akibe az összes pártok bízalma egyesül, tekintettel arra, hogy pártatlan a hitközségi harcokban és áldozatot hozott eddig is a hitközség érdekében.

Most, hogy a megsemmítés leérkezett Mihlmann Jakab elfoglalta az elnöki széket. Leitner Sándor és Rohbart A. Erde pedig alelnökök lettek, és ismét visszatért a hitközség régi előjárósága és képviselő testülete a helyére. A átadás simán ment, de szombatra meggondolták a dolgot és főképpen a mindennapi lemmi akaró, könyökkel erőteljesen dolgozó Neumann Lipót, néhány botasával és Ullmann Abraham volt jegyző családja erőszakoskodnak tovább is érthető önző okokból. Ezek szombaton egy nagy lakatot tettek a hitközség irodájának ajtajára, szombati éjjel pedig erőszakkal elrakták szállítási a hitközség könyveit és irattárát. Ebben azonban a rendőrség megakadályozta őket. Óriási borány volt szombati éjjel a templomudvaron és nem tudni hogy mi lesz a folytatása. Az kétségtelen, hogyha másképpen nem, egy közgazdatisi uton fogja elfoglalni hivatalát a régi vezetőség. Ezt nem azért forszirozza a vezetőség, mintha ragaszkodnék a hatalomhoz, hanem mert a Kohn Dávid, Ullmann István, Molzen Samu éra 5 hónap alatt bebizonyította, hogy vezetése teljesen képtelenek önzöket és szűklátókörűek. Hiszen egymásról folytatosan vesrekedve a jobberészi vezetők egymásután hagyták őket ottan. (Az elmúlt héten Klein Dávid ellenőr is lemondott, nagyon is érthető okokból). — Olyan rémuralmat honosítottak meg ezek a hitközségnél, annyira szeretet és megértés, áldozatkészség nélkül működtek, hogy a város zsidó közönsége felháborodottan értesült az atrocitásokról és a kirozsákolott pozíciókhoz való ragaszkodásról. Amellett egyetlen programotjukat sem valósították meg. Gabella, pázska és minden hitközségi hozzájárulás még drágább lett, a helyett, hogy olcsóbb lett volna, ahogy

— Hitler mesterét kitoloncolták Németországból. Érdekes vendéget tettek át toloncuton a német—lengyel határon Wolf Cullmann, müncheni volt szobafestő és mázoló személyében. Cullmann évtizedekkel ezelőtt kivándorolt Lengyelországból és mint szobafestő Münchenben telepedett. Megnyitotta műhelyét és szorgalmasan dolgozott inasival, segédjével. 20 évvel ezelőtt ő szabadította fel Hitler Adolf jelenlegi kancellárt, aki nála inasodott. Mint a szoc dem. pártnak egyik exponált tagját hettekkel ezelőtt letartóztatták. Amikor igazolnia sikerült, hogy Hitler nála tanult ki, szabadlábra helyezték, de mint nem kívánatos idegent kiutasították és toloncuton áttették a határon.

Eljegyzés. Schwartz Oszkár, a váradi zsidóifjúság szimpatikus tagja, eljegyezte Hitler Jolv urleányt. — Minden külön értesítés helyett.

— A hunedoarei (Vajdahunyad) ort. izr. hitközség l. hó 21-én tartotta meg Dr. Reisz Béla korelnök vezetése alatt tisztújító közgyűlést, amelyen egyhangú lelkesedéssel a régi elnökséget választották meg. Elnök lett: Löb Jakab, alelnök: Hirschhauser Jenő, godnok: Schilling Sándor, pénztárosok: Markovits Márton, választmányi tagok: Rosenzweig János, Weisz Moritz, Futerberger Adolf, Schilling Salamon, Klein Pál, Jakab Oszkár, Dr. Radó Izidor és Man József.

— Az összes zsidó szerkesztőket elbocsájították az Ullstein-lapok. Berlin. Az elmúlt napokban az Ullstein lapoknál alkalmazásban lévő munkások, alkalmazottak és újságírók tilakozó-gyűlést tartottak, amelyen követelték, hogy az igazgatóság bocsássa el az összes még alkalmazásban lévő zsidó szerkesztőket és újságírókat, akik szintén részesek a német nép kizsákmányolásának. Az igazgatóság a tiltakozások kénszere alatt menesztette az összes zsidó szerkesztőit és tisztviselőit.

— Amerikában az összes keresztény egyházak, valamint az összes egyetemek állást foglaltak az antiszemitizmus ellen.

New-york. A „Zsidók és keresztények nemzeti konferenciája”, amely a különböző vallások szoros baráti együttműködése céljából alakult, az elmúlt héten tartotta országos nagygyűlést, melynek során Amerika nagy vezető szellemihez intéztek felhívást, hogy alakítsanak egyesületeket az európai antiszemitizmus mozgalom ellen. Az utóbbi időben számos ilyen egyesület alakult, amelyben részt vesznek Amerika szellemi és egyházi életének kiváló ságai. Így Hayes kardinalis és Manning anglikán püspök, továbbá az egyetemek legkiválóbb professzorai. A keresztény templomok központi irodája, amely 6670 templomot képvisel, titkárával képviselteti magát az antiszemitizmus elleni ligában.

RÖVID HIREK

BUDAPEST. A budapesti városi tanács 177 000 pengőt szavazott meg a zsidó hitközségek számára vallásnevelés céljaira.

BERLIN. Újabb 923 zsidó ügyvédet tiltottak el a praxisuk gyakorlásától. — A németországi zsidó gyárosok perencsot kaptak a rendőrhatalóságoktól, hogy napjában kétszer kötelesek jelentkezni a rendőrségen. Az újabb rendelkezést azért bocsátották ki, hogy ezzel is megakadályozzák a zsidó gyárosok külföldre való menekülését, ahol a német szállítások feladatáról volt. Öbels a következőket mondta: Az hiszem nem kellene lörvényes erővel kiszorítani a zsidókat a német szállítások teréről. A nemzeti hadudat növekedésével maga a német nép lesz ez, amely nem bíri meg a zsidókat a német színpadon.

LONDON. Sr Oswald Mosley az angol fasizták vezére az elmúlt napokban Oxfordban beszédet tartott és mélyen elítélte az antiszemitizmust és a zsidóüldözéseket. Kijelentette, hogy a német nemzetiszocialisták antiszemitizmusa nem mi köze a fasizmus ideológiához.

DUBLIN. De Valera, az ír, szabadállam elnöke kihallgatáson fogadta Isaac Herzog főrabbit és kijelentette számára, hogy fájdalmasan érinti őt is a német zsidóság tragikus sorsa.

ALEXANDRIA. Az alexandriai zsidó hitközségek egy segélyalapot akarnak teremteni, amelyből Palesztinában az üldözött német zsidóság számára egy kolóniát lognak vásárolni.

RABAT. Május 16-án Rabatban, a marokkói szultán székhelyén és a francia érdekek fővárosában súlyos zsidóellenes kilengések történtek. A nyugtalanságot külföldi agitátorok szervezték meg. Rabatban a 14 000 őslakosság közül 4000 a zsidó lakosság száma.

BÉCS A „Nachpost“ a bécsi népek hírlapja lapja az elmúlt napokban a következő című cikkkel közölte: „2 asszony gyilkolt meg a zsidó hitközségben.“ Aki a címet olvasta, meg volt győződve arról, hogy utra egy rituális gyilkosságról van szó és ez volt a szerkesztőség intenciója is, mert a szenzációs cím elárta a közönséget, hogy egy kegyetlen ember ölte meg az elvált feleségét és zsidó szolgáitól féltékenységen. A nyilvános elítélés a hűbűbűt építken tehát ez azt a tényleg hasznát fel a néci sejtő, hogy a politikai a fenti cím utján antiszemita propagandát fejtsen ki.

BADEN. A badeni kommisszárius megállította, hogy zsidók vásároljanak, vagy más nyilvános helyen jelszót és héberül beszéljenek.

CYPRUS. Az antiszemita agitációk ismert görög-orthodox ciprusi püspök emlékiratot nyújtott át a hatóságoknak, melyben kéri, hogy a németországi zsidó menekültekkel tiltsa el a kormány a Cyprus szigetére való bevándorlást. A kormányzó azonban nem vette tekintetbe a püspök érveit és leszárvazta javaslátát.

CSENOVITZ. A hivatalos vizsgálat megállapította, hogy az emlékeztetés csernovitzi zavargások során ukránok nem vettek részt az antiszemita tüntetéseken.

AMSTERDAM. Amsterdamban úgy a zsidó, mint nemzsidó körökben gyűlölködés indult a szenvedő német zsidóság segélyezésére.

VARSÓ. A varsói egyetemeken 1200 olyan zsidó diáknak törölték nevéket, akik nem jelennek meg a szigorlati vizsgákon. A diákok legnagyobb része vidéki. A varsói diákszövetség felhívással fordult a zsidó hitközséghez, hogy 30 000 Zloty támogatásba részesítse az egyelme ifjúságot, azonban mindössze 2500 Zloty-ot kaptak. — Az elmúlt héten 10 zsidó tanulista utazott el Varsóból Palesztinába. Az Aguda szervezet átirattal fordult a palesztinai kormányhoz, amelyben egy nagyobb számú certifikátot kér kizárólag zsidó növendékek számára. — A varsói német zsidóságot támogató segélyzottság, amelyben az összes zsidó szervezet megbízottai képviselve vannak, az elmúlt héten egész Lengyelország területén nagyarányú gyűjtőakció vezetett be a német zsidó menekültek érdekében. Az első adakozók között szerepelnek igen kedveltek nem zsidó lengyel személyiségek is.

PRÁGA. A csehszlovákiai gyarmatúra importőrök felekezeteire és nemziségre való tekintet nélkül bojkottálják a Németországot.

HEIDELBERG. A nemzetiszocialista hatóságok a hivatalos komiténé szerint, a nyilvános rend és biztonság érdekében megszüntették a „Bavaria“ zsidó szervezet székházát. Errekes megjegyzi, hogy a „Bavaria“ zsidó asszimiláns diákok szervezete, amelyet szintén nem kímél meg Hitler terrorja.

FRANKFURT. A városi statisztika hivatalos jelentése szerint Frankfurt lakossága a következőképpen oszlik meg: 303 500 protestáns, 178 200 katolikus, 29 500 zsidó, 22 500 különböző vallású és ateista, 198 zsidó házasság közül 56-an költöttek vegyes házasságot, tehát 30,8 %. 169 zsidó születésel szemben 351 volt az elhalálozások száma.

ZSIDÓ HUMOR ÉS TÖRTÉNETEK NAGYJAINKRÓL

A Teremtő, mint tolvaj.

Egy magasrangú ur mondotta Rabbi Gemlicnek: A ti Teremtőtök egy tolvaj. Ó kilopla Ádám oldalbordáját, amidőn az nyugodtan aludt.

E beszégetésnél jelen volt a rabbi leánya is és kérés szemmel kérte meg a tyját, hogy engedje őt válaszolni. Rabbi Gemlic beleegyezett.

— Oh, nagy uram — mondta síró hangon a leány — hívásd ide a hatóságokat. Nem kevésbé ijedten kérdezte ez: — Mi történt kérlek?

— Egy nagy szerencsétlenség. Egy tolvaj elloplta az alyam ezüst serlegét és egy arany serlegét hagyott itt helyette.

— Oh gyermek — mondta a nagy ur — kívánom, hogy a tyád lázába mindig ilyen tolvajok járjanak.

— No látod uram — mondta a leány — ilyen tolvaj a mi Teremtőtök is. Ellopott Ádámotól egy kis darab húst és egy egész asszonyt adott neki helyette.

— Jó, jó, de miért kellett neki ezt titokban, alattomosan csinálnia! Miért nem csinálta ezt nyilván?

— Erre is megkeped a választ, ha velem jössz a konyhába — mondta a leány.

Az ur és a leány bementek a konyhába, ahol a leányka elővett egy darab nyers húst, azt ide oda csapta, vagdoslta, míg végre megsütötte. Délben feltalálta a húst a vendég számára, aki azonban visszautasította az ételt: — Tudom jól, hogy friss a hús, de ha sejtj szememmel látom, hogy hogyan készült, nincs hozzá élvágynom.

— Most már tehát könnyen megértheted — mondotta a leányka — hogy Ádám miért nem láthatta, hogy a Teremtő hogyan készítette el Évét.

A császár kívánsága.

Rabbi Jehoschuának mondotta egy ízben egy római császár: Hallod-e rabbi, én látni akarom a ti Isteneteket!

— A te gyarló szemed — mondotta Jehoschua — sohasem fogja tudni megtekinteni az Isten dicsőséges fényét.

— Én mégis csak látni akarom és próbát teszek — választotta határozottan a császár.

— Nos akkor kövess engem — szólott Jehoschua.

Forró napsütéses idő volt. Jehoschua egy széles tisztásra vezetle a császárt, ahova tüzesen vetette sугarait a Nap. Rabbi Jehoschua megszólalt:

— Hatalmas császár! Vessd tekinteted a Nap középebe!

— Hogyan lehetséges egy embernek a Napba nézni — mondotta a császár.

— No lásd — szólott Jehoschua — a Nap csak Isten számtalan szolgálának egyike és te még erre sem tudod tekintetedet vetni. Mennyivel kevésbé tekintheted tehát meg magát az Istent.

A könny

Susja felesége civakodó, házárts asszony volt. Folyton azt hangoztatta, hogy el akar válni az urától. Szegény Susjának nehéz volt a szíve a sok szenvedéstől.

Egy éjszaka felült ágyában s a feleséget szólította:

— Herdel, nézz ide!

Az asszonyt akart Hendel volt a neve.

A rabbi rámulatott a párnájára, mely könnyelől egészen átázott, majd így folytatta:

— A Talmudban ez áll: Aki elkergeti első feleségét, azt a szent oltár megsérleji. Látod könnyelől átítatott párnámat? Az oltár könnyelől nedves az! És most mondd, hogyan halározólát? Válni akarsz tőlem?

— Az asszony csendesen hallgatta az urát s nem válaszolt.

S a csöndben öröm lopódzott a szívébe. S az öröm nyomán jószág fakadt a lelkében.

Milyen előjoga van a szombatnak?

Turnus Rufus, a gonosz, kérdezte egy ízben Rabbi Akibától:

— Milyen előjoga van a szombatnak a többi napok közül?

Rabbi Akiba: Mond meg nekem, milyen előjogod van neked a többi emberek közül?

Turnus-Rufus: Ez az én királyom akarata! Rabbi Akiba: És az a mi Istenünk akarata. Mert neki úgy tetszett, hogy a szombatot a többi napok elébe helyezi.

Hersele Ostropoler élceléből

Hersele Ostropoler egy kis városba érkezett, ahol megindak, prédikátorának mutatkozott be. Szombaton összegyűlt az egész község, hogy hallgassák a „nagy prédikátort“. És Hersele felállt a szószékre és szólt:

— Rabószáj! — tudjátok, mit akarok nektek mondani?

— Nem! — felelték valamennyien.

— Akkor ugysem fogtok megérteni és felesleges a prédikációm.

Néhányan erre meggondolták a dolgot és így szóllak:

— Igenis, tudjuk, mit akar mondani!

— Akkor meg kér ismételn! — felelt Hersele.

A közönség elgondolkodott, majd így szóllak:

— Vannak akik tudják és vannak akik nem tudják.

— Akkor meg nagyszerű tanácsom van — felelt Hersele — azok, akik tudják, mit akarok mondani, mondják el azoknak, akik nem tudják. És ennek érdemében jőzjőn meg a Megváltó napjainkban, ámen.

Ki bünösebb?

Bünbáró szombat délelőtti egy rabbi e szavakkal kezdte drosáját: Rabószáj. Ime elkövetkezett a bünbánás ideje, mert vétkesek vagyunk mindannyian s nekem talán százszor jobban kell a megbánást érezni, mint nektek, mert ti csak azért bünbátótok, mert Isten ellen vétkeztek, de nekem sokkal több bünöm van ennél. Nekem vétek minden egyes szó, amit nektek prédikáltak.

Meddig szeretne menyasszony lenni?

Gitele: Mióta vagy már menyasszony, Ziszele?

— Két év óta, százhusz évig.

Az a kérdés...

A sebeskellemesi rabbi mesélte nagy mesteréről: Aggályosnak tartotta a líba tömését a „véset“ (hegy) állítukadásának szempontjából és ha ilyen „véset“ el hozott elébe valaki megvizsgálás végett, soha nem bírta reá a lelkiismerete, hogy reá mondja még a legtisztább esetben is, hogy „köser“, hanem csak annyit mondott: „jó“. A hitközségi elölők, aki szerette a hízlolt líbát, bosszantotta ez és egyszer ő maga vitte el a „véset“ el a rabbihoz. A rabbi felújta, megnézte, a világosság elé tartotta és miután nem látott rajta semmi makulát, odaszólt szokása szerit, hogy „jó“. Mire a roshahol mosolyogva felelt: „Rebbe, hogy a hízlolt líba jó, azt én jobban tudom, mint a rebbe, de én azt jöttem kérdezni — vajjon köser-e?“

A sadchen.

Egy fiatal kereskedőhöz jött R. Hénoch, a sadchen „jó ajánlatokkal“. A fiatalember kifejtette nézetét: Három dolgra fektet sulyt: 1. jó család, 2. szép lány, 3. megfelelő hozomány. „Akkor hát — felelt R. Hénoch — nem kezdhetek önnel semmit, mert abból amit ön kívén, én három partit csinálók.“

Gyenge férfiaknak
vadászbélyeg ellenében díjmentesen
küldöm szabadalmazott szenzációs
„HEURÉKA“
lalálmányom ismerletjét. — Cim:
„PATENT 616“ (IUI,
1. sz. postafiók.

NÉPÜNK

ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telephon: 440

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR
Felelős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETESI ÁRAK:
Egész évre hitközségeknek és állattaloknak 500 Lei, magánosoknak 260 Lei,
Külföldön: 4-2 Dollár, Kc. 120-80,
P. 25-15, S. 30-20, Dinár 200-150.

A német zsidóság ügye a népszövetség előtt

A napokban tárgyalták és jelenleg is még tárgyalták a genfi aerópóg előtt a németországi zsidóüldözések tárgyában beadott petíciókat. A világ összes lapjai részletesen megírták és hozzáát jelenleg is naponta a tudósításokat arról, hogy a tárgyalások egyes frázisai miként alakultak. Az angol, francia és a lengyel delegátusok is élesen támadták a német zsidóellenes politikáját, viszont a német meghatalmazott miniszter bagatellizálni akarta a nagyhorderejű kérdést; azonban a Népszövetség illetékesi ezt nem engedik meg.

Mi, akik kisebbségi sorokban élünk már tizenhárom esztendeje, mi, akik mindenkor bátran hirdettük és hirdetjük azt, hogy a zsidóság egyedül méltóságos elhelyezkedési módja a gáluti országokban, a kisebbségi forma: a németországi zsidóságnak kisebbségként való elismerését egyáltalán nem tartjuk kalasztrófnának, sőt ellenkezőleg, egészségesedési folyamatnak, mely az asszimilációs politika csodje óta, annak logikus következménye.

A Népszövetség erejét és hatalmát még nem mutatta meg eddig. Főképen intervenciós lendülete nincsen még meg. De furcsa és talán komikus is volna, ha lelkényesülnek a népek szövetségének nagyhorderejű jelentőségét. Hiszen a világ legvidékebb politikusi hallják azt, hogy hangjukat és mondják meg véleményüket. A zsidókérdésben hangzókatot nyitni vállalkunk is kétségtelenül befolyásolja a németek politikáját, amely ha nem is szemmel láthatóan, de valahogy nuance-ában kissé enyhült. Példa erre az a cikksorozat is, amelyet nemzeti szocialista vezetők helyeztek el a napokban a „Berliner Tageblatt“ és a „Erfurter Zeitung“ hasábjain.

Nem szabad csodálkozunk viszont azon, hogy az „izraelita“ németek szövetsége távirattal foglalkozott a zsidókérdés népszövetségi felelőse ellen. Ezt el is várhatjuk ezektől a mimikritől, akik nem tanulnak még semmit a nagy tragédiából. Ezeket a „németeket“ akiket épen úgy üldöznek, mint ha válnak a sokkalla becsületesebb zsidó álláspontot, tévhítlékből nem fogja már senkimen kilendíteni. De ez nem jelent semmit. Az, hogy a Népszövetség komolyan tárgyalja és súlyos szavakkal megbélyegezi a zsidóság üldözését, sokkal többet jelent és ezerszer nagyobb jelentőségű, mint egy ilyen erőteljes sürgöny neveléses hatása.

A zsidó népi élet kifejűdésének irányvonalába szorosan beletartozik a németországi zsidókérdés genfi tárgyalása és úgy érezzük, hogy jelentősége feltehetően csak idők folyamán válik majd érdekesebbé. Nagyon fontos ez főleg nekünk, akik kisebbségi alapon élünk, mert úgy érezzük, hogy az utóáállamok zsidóságára nézve bizonyos megnyugást jelent, ha azt érzi, hogy van mégis egy jelentős fórum e világon, ahol hangot lehet adni a zsidó fájdalomnak és szenvedésnek. Amellett reméljük, hogy idővel a Népszövetség határozatainak sokkalla súlyosabb erővel és szankciókkal fog tudni érvényre szerezni, mint napjainkban és a kis népek vezetői is látni fogják, hogy a zsidóság mégsem az a teljesen elhagyott prígéknebe, amelyet őt és akkor lehet ülni, ahol és amikor akarják.

lelt, ha azt érzi, hogy van mégis egy jelentős fórum e világon, ahol hangot lehet adni a zsidó fájdalomnak és szenvedésnek. Amellett reméljük, hogy idővel a Népszövetség határozatainak sokkalla súlyosabb erővel és szankciókkal fog tudni érvényre szerezni, mint napjainkban és a kis népek vezetői is látni fogják, hogy a zsidóság mégsem az a teljesen elhagyott prígéknebe, amelyet őt és akkor lehet ülni, ahol és amikor akarják.

Lezajlott a temesvári cionista konferencia

Két napon át tartott Temesváron a cionista konferencia, amelyre számos erdélyi cionista utazott el. Főleg olyanok, akik valamennyien 1921 óta megtartott konferencián résztvettek. Új arcokat keveset láttunk, úgy látszik, hogy igazi lelkesedés és kötelezettségjelölés csak a régiekben van.

Helyszűke miatt csak néhány epizódra akarunk rámutatni. A rendezés nagy hibája volt, hogy egyetlen városi, vagy megyei notabilitás sem jelent meg a megnyitó ülésen. Még a temesvári angol konzult sem hívta meg, holott dr. Mayer Ebner gyűnyörű megnyitó beszédében, igen dicséretleg emlékezett meg az angol munkájáról és különö kolonizáló képességeiről. Általában a konferencia legérdekesebb és legkimagaslóbb eseménye dr. Eoner beszéde volt, mely az épülő ország apoteázisa volt.

Vermes Ernő szövetségi elnök nyitotta meg a konferenciát. Beszélt még dr. Marton Ernő, a Zsidó Párt nevében, Neiri Jenő, a belvárosi hitk. elnöke, dr. Róth Dezsőné, a Wizo elnöke, Spertling Károly, a Bné-Brit páholy külügye és számos temesvári zsidó intézmény vezetője.

A plenáris gyűlésen sokan ostromozták a temesvári cionista politikát. Így dr. Krömer Ármán, a kolozsváriak nevében hangzóztatott igen súlyos kritikát. A lugosiak nevében

Anglia zsidósága 300 millió leit gyűjt az üldözött német zsidóságnak

Londonból jelentik: Lord Reading elnöklele alatt, Lord Rothschild Lionel, dr. Chaim Weizmann, Nachum Sokolow és dr. Herz G. H. londoni főrabbi vezetése mellett, a londoni zsidó hitközség disztermében megalakult az a nagy bizottság, mely a „Brit Közönlő Alap a Német Zsidóság Részére“ nevet viseli. A nagygyűlésen 500 meghívott vendég volt jelen. Az elnöki székben Lord Rothschild foglalt helyet, mellette ültek lord Lionel Rothschild, a birodalmi főrabbi és az idősebb Montefiore. Az elnöki megnyitó és Weizmann buzdító beszéde után dr. Montefiore kijelentette, hogy 600 000 zsidó lélek került a legnagyobb nyomorba és szenvedésbe. Az angol zsidóknál legalább 500 ezer fontot kell összegyűjteniük erre a célra. Hogy az összeget mire fordítsák, azt a német zsidók maguk döntsék el. A német zsidók fájdalmát, káit becsülteükben és tisztességükben bántottak meg, nem lehet enyhíteni, de anyagi gondjikat igentis kisebbsékké lehet tenni.

Népszövetség határozatainak sokkalla súlyosabb erővel és szankciókkal fog tudni érvényre szerezni, mint napjainkban és a kis népek vezetői is látni fogják, hogy a zsidóság mégsem az a teljesen elhagyott prígéknebe, amelyet őt és akkor lehet ülni, ahol és amikor akarják.

Feszült figyelemmel kell kísérjük a genfi tárgyalást, mert annak eredményei számunkra is nagy fontossággal bírnak.

Klein Richard ostromozta a központ működését. Általában érezhető volt az elégedetlenség, mely minden vonalon megnyilvánult a temesvári központtal szemben.

Főleg a központi főtitkár hiányát hangsúlyozták ki, Rath Efraim váradí delegátus éles szavakkban kell ki a vallástalanság elton, mely abban is megnyilvánul, hogy az Alapok két titkára Sevnot innepén is egész nap az irodában dolgozott és pasztorok chomécot ettek. Zsidó intézmények tisztviselőinek vigyázni kellene arra, hogy ne sérülék az erdélyi zsidóság zömének valósi érzelmeit. — Hasonló értelemben támadta az E. Zs. N. Sz. vezetőségét Justh Mose is, a mizrahi ifjúság vezetője is.

Tekintettel arra, hogy a kolozsváriak szerint még vární kell, amíg a temesvári rezsim végleg megújja a dicsőséget és kéri fogja őket, hogy vegyék vissza a szövetségi központot, mégis Temesvár lett egy évre uból a központ a régi vezetőséggel.

Különösen ki kell emelnünk, dr. Nobel Sándor vezetésre való rátermettségét, aki azonban egy-dél mégsem tud új és egészséges irányt adni a vezetésnek.

A konferenciával kapcsolatban legközelebbi számunkban lesz még néhány kritikát megjegyzésünk.

Az utolsó beszédet Lasky mondotta, a külügyi bizottság elnöke, ki kijelentette, hogy az angol zsidóság egy táborba egyesült az üldözöttek védelmére.

Ezután felolvasták a gyűlési proklamációt és megkezdtek a jegyzéseket. Egy óra alatt 62 ezer fontot jegyeztek.

10 000 fontot jegyeztek a Rothschildok, a Samuel bankház, továbbá a Baron-család és a Lasky család.

1000 fontot a Montefiorek, a Bartonok, lord Melchet, Cohen ezredes és Avigdor Goldschmidt. A többi kisebb adományokból gyűlt össze.

A proklamáció azt mondja, hogy az angol zsidók rábizták az adakozókra: mindenki maga állapítsa meg, hogyan akarja adományát felhasználni. Sok ezer német zsidó érkezett már Angliába, akikről gondoskodni kell, ezért az angol zsidóságnak egyesült erővel kell hozzáfogni a segítés munkájához.